

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 260

**Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız ve 60
Milletvekilinin Vergi Usul Kanunu ile Bazı
Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Teklifi (2/3572) ile Plan ve Bütçe Komisyonu
Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3572 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	5
- Genel Gerekçesi	6
- Madde Gerekçeleri	9
• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu	12
• Muhalefet Şerhleri	19
• Teklif Metni	54
• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	54

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Ziya Altunyalız</i>	<i>Fuat Köktaş</i>	<i>Yılmaz Tunç</i>
Konya	Samsun	Bartın
<i>Bülent Tüfenkci</i>	<i>Nevzat Şatroğlu</i>	<i>Ramazan Can</i>
Malatya	İstanbul	Kırıkkale
<i>Yusuf Başer</i>	<i>Halil Özşavlı</i>	<i>İbrahim Aydın</i>
Yozgat	Şanlıurfa	Antalya
<i>Şirin Ünal</i>	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i>	<i>Nilgün Ök</i>
İstanbul	Balıkesir	Denizli
<i>Salih Cora</i>	<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i>	<i>Abdullah Güler</i>
Trabzon	Sakarya	İstanbul
<i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i>	<i>Kadir Aydın</i>	<i>Süleyman Karaman</i>
Erzurum	Giresun	Erzincan
<i>İsmet Yılmaz</i>	<i>Orhan Erdem</i>	<i>Mehmet Habip Soluk</i>
Sivas	Konya	Sivas
<i>Selim Yağcı</i>	<i>Emrullah İşler</i>	<i>Necip Nasır</i>
Bilecik	Ankara	İzmir
<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>	<i>Yavuz Subaşı</i>	<i>Tahir Akyürek</i>
Osmaniye	Balıkesir	Konya
<i>Müslüm Yüksel</i>	<i>Recep Özel</i>	<i>Selahattin Minsolmaz</i>
Gaziantep	Isparta	Kırklareli
<i>Bahar Ayyazoğlu</i>	<i>Sabri Öztürk</i>	<i>Nevzat Ceylan</i>
Trabzon	Giresun	Ankara
<i>Osman Ören</i>	<i>Hacı Ahmet Özdemir</i>	<i>Uğur Aydemir</i>
Siirt	Konya	Manisa
<i>Yaşar Kırkpınar</i>	<i>İsmail Güneş</i>	<i>Ekrem Çelebi</i>
İzmir	Uşak	Ağrı
<i>İsmail Kaya</i>	<i>Mehmet Ali Özkan</i>	<i>Çiğdem Koncagül</i>
Osmaniye	Manisa	Tekirdağ
<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Fatma Aksal</i>	<i>Yavuz Ergun</i>
Sivas	Edirne	Niğde
<i>Ahmet Mücahit Arınç</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Oğuzhan Kaya</i>
İstanbul	Afyonkarahisar	Çorum

<i>Mustafa Arslan</i>	<i>Orhan Kırcalı</i>	<i>Hacı Turan</i>
Tokat	Samsun	Ankara
<i>Ahmet Akay</i>	<i>İbrahim Aydemir</i>	<i>Ali Cumhur Taşkın</i>
Şanlıurfa	Erzurum	Mersin
<i>Semra Kaplan Kıvırcık</i>	<i>Zemzem Gülender Açıanal</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>
Manisa	Şanlıurfa	Aydın
<i>Tülay Kaynarca</i>	<i>Orhan Yegin</i>	<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i>
İstanbul	Ankara	Hatay
	<i>Metin Yavuz</i>	
	Aydın	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/3572) Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

20/04/2021

Abdullah Nejat Koçer
Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3572 Esas Numaralı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

20.04.2021

Selim Gültekin
Niğde

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3572)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ile petrolün doğrudan veya işlenerek güvenli ve ekonomik olarak rekabet ortamı içerisinde kullanıcılara sunumuna ilişkin piyasa faaliyetlerinin şeffaf, eşitlikçi ve istikrarlı biçimde sürdürülmesi hedeflenmektedir. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için piyasada haksız rekabetin önüne geçilmesi ve tüm tarafların mali ve teknik mevzuata uygun davranmalarının sağlanması son derece önem arz etmektedir. Özellikle 28/3/2013 tarihli ve 6455 sayılı Kanun ile 5015 sayılı Kanunun 20 nci maddesine eklenen “5607 sayılı Kanunda belirtilen kaçakçılık fiillerinin işlendiği tespit edilen rafineri hariç her türlü tesiste lisansa tabi tüm faaliyetler kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar Kurum tarafından geçici olarak durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez. Kesinleşmiş mahkeme kararına göre lisans sahiplerinin lisansı iptal edilir. Lisans sahibine verilen idari para cezası ödenmeden lisansa konu tesis için lisans verilmez.” hükmünün olumlu etkileri ile birlikte ulusal marker ve bayi denetim sistemlerinin katkıları ile 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kapsamında yer alan kaçakçılık fiilleri ile mücadelede büyük oranda başarıya ulaşılmıştır. Kaçakçılıkla mücadelede sağlanan bu başarı Devletin vergi gelirlerinde olası kayıpların önüne geçilmesini sağladığı gibi petrol piyasasında faaliyet gösteren taraflar arasında haksız rekabetin de giderilmesine yardımcı olmuştur. Bununla birlikte son dönemde akaryakıt kaçakçılığının yerini, halk arasında “fatura ticareti” olarak bilinen mali usulsüzlüklerin aldığına ilişkin ciddi emareler karşımıza çıkmaktadır. Bu tür usulsüzlüklerin ciddi boyutlarda vergi ziyana neden olduğu gibi piyasada faaliyet gösteren taraflar arasındaki rekabete de zarar verdiği görülmektedir.

Bu kapsamda yukarıda yer alan olumsuz durumların önüne geçilebilmesi için bir dizi değişikliğe ihtiyaç duyulmuş ve bu Kanun teklifi hazırlanmıştır. Kanun teklifinde 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu, 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Sürdürülebilir bir petrol piyasası 5015 sayılı Kanunun koyduğu en önemli hedeflerden biridir. Petrol piyasası sermaye yoğun bir sektör olup lisans sahiplerinin belirli teknik ve ekonomik kriterleri sağlar durumda olması sürdürülebilirlik açısından oldukça önemlidir. Petrol piyasası yapısı gereği usulsüz kazanç sağlamak isteyen taraflar için her zaman önemli bir hedef olmuştur. Bu durumun önüne geçilebilmesi için sektörde kalıcı ve güçlü firmaların oluşmasını sağlamak önem arz etmektedir. Kanunla halihazırda EPDK'ya verilmiş olan teknoloji, kalite, güvenlik, hizmet ve teşebbüsün sürdürülebilirliğine ilişkin teknik, ekonomik kriter ve özel şart belirleme yetkisine ilişkin hususun netleştirilmesi ihtiyacının karşılanması amacıyla gerekli hükümler 5015 sayılı Kanuna eklenmektedir.

5015 sayılı Kanunun 7 nci maddesi kapsamında dağıtıcı lisansı sahipleri Kurum tarafından belirlenen esaslara uygun olarak bayilerinde kaçak akaryakıt satışının yapılmasını önleyen teknolojik yöntemleri de içeren bir denetim sistemi kurmak ve uygulamakla yükümlü kılınmıştır. Yapılan ikincil düzenlemeler ile bayi denetim ve otomasyon sistemi uygulamaya konulmuştur. Özellikle kaçak akaryakıt ile mücadele konusunda bu sistem önemli bir rol oynamıştır. Ancak gerek petrol piyasasında karşılaşılan usulsüzlüklerin yapısının değişmesi gerekse gelişen teknoloji ile birlikte bu denetim sisteminde değişiklik yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Değişiklik ile bayi denetim sisteminin bir

parçası olan otomasyon sistemini kuranların da EPDK tarafından yetkilendirilmesi ve kurdukları ve teknik destek sağladıkları bu sisteme ilişkin dağıtıcı lisansı sahipleri ile birlikte müştereken sorumlu kılınmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Böylelikle gerek otomasyon sisteminin kurulması gerekse işletilmesi aşamaları çok daha kontrollü bir hale getirilmektedir.

Dağıtıcılar arası akaryakıt ticareti sektörün maliyet etkin bir şekilde faaliyetlerini sürdürmesi için önemli bir araçtır. Bu aynı zamanda akaryakıt arzının kesintisiz bir şekilde devamı için de gereklidir. Özellikle akaryakıt ithalatı gerçekleştirme kapasitesi olmayan küçük ve orta ölçekli dağıtıcılar piyasa faaliyetlerini sürdürmeleri konusunda dağıtıcılar arası akaryakıt ticaretini sıklıkla kullanmaktadır. Ancak ithalat veya rafineri kanalı ile temin edilen akaryakıtın birden fazla kere el değiştirmesi maliyet artırıcı bir unsur olarak karşımıza çıktığı gibi akaryakıtın dolayısıyla piyasa sisteminin izlenebilirliğine ciddi oranda zarar vermektedir. Bu kapsamda dağıtıcılar arası akaryakıt ticaretinin kullanım amacına zarar vermeksizin, bir dağıtıcıdan temin edilen akaryakıtın bir başka dağıtıcıya satılmasına ilişkin kısıtlama getirilmektedir.

5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesi kapsamında izin alınmaksızın solvent, madenî yağ, baz yağ, asfalt ve benzeri petrol ürünlerinden akaryakıt üreten, satışa arz eden, satan, bulunduran, bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alan, taşıyan veya saklayan kişilere adli yaptırım uygulanmaktadır. Bununla birlikte gelişen teknoloji ile birlikte petrol bazlı olmayan diğer maddelerden de kaçak akaryakıt olarak kullanılabilme özelliğine sahip ürünlerin üretilebildiği görülmüştür. Bunun başında bitkisel yağ ve bunların atıkları gelmektedir. Kaçakçılıkla mücadelede zafiyet oluşturulmaması açısından akaryakıt yerine kullanılan diğer ürünler de ilgili kaçakçılık fıkrasına eklenmektedir.

Diğer taraftan başka birçok alanda hâlihazırda uygulaması bulunan belirli bir hakkın kullanılabilmesi için vergi borcu bulunmaması zorunluluğu petrol ve sıvılaştırılmış petrol gazları piyasaları için de getirilmektedir. Söz konusu değişiklik doğrultusunda bu piyasalarda faaliyet göstermek üzere başvuru yapanların, faaliyeti sırasında lisanslarında tadil yaptırmak üzere başvuruda bulunanların ve lisans süresinin uzatılması için başvuranların vadesi geçtiği halde ödenmemiş 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında borcunun bulunmaması gerekecektir. Böylelikle vergi yoğun sektörler olan akaryakıt ve LPG piyasasında faaliyet gösteren taraflara ilişkin olarak vergi tahsilat kapasitesi büyük oranda iyileştirilecektir.

Özel Tüketim Vergisi Kanunun (I) sayılı listesinde yer alan petrol ve petrol ürünleri mahiyetleri itibarıyla stratejik ürünlerdir. Söz konusu mal ve ürünlere ilişkin piyasada sahte ürün ya da kayıt dışılık yoluyla rekabet eşitsizliğinin meydana gelmesi ilgili otoriteler tarafından belirlenen kurallara tam olarak uymak suretiyle faaliyette olan mükelleflerin yanı sıra genel olarak tüm toplum açısından olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Bu sonuçların ortaya çıkmaması ve piyasa ekonomisinin etkin bir şekilde çalışabilmesini temin etmek amacıyla bahse konu ürünlere yönelik olarak yukarıda ifade edilen değişikliklerin yanı sıra Vergi Usul Kanununda da değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Vergi Usul Kanununun fatura nizamına ilişkin maddesine eklenen düzenleme ile hâlihazırda Kanun gereği mal teslimi ya da hizmetin ifasından itibaren 7 gün içinde düzenlenmesi gereken faturanın, vergi güvenliğini sağlamak ve kayıt dışı ekonomi ile etkin bir şekilde mücadele etmek amacıyla, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından, mal veya hizmetin nev'i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapılma şekli,

faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türü dikkate alınarak belirlenen durumlarda 7 günden daha kısa sürede ya da malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesine imkân tanınmaktadır.

Vergi Usul Kanununun 257 nci maddesinin birinci fıkrasına eklenen bent ile 5015 sayılı Kanun ve 5307 sayılı Kanun kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlar ile söz konusu madde gereğince bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretleri kullanma zorunluluğu getirilen ürünleri imal veya ithal edenlerden gerek yeni işe başlama sırasında gerekse faaliyet süresince ve aynı zamanda bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretlerin verilmesinden önce, bu faaliyetlere ilişkin piyasadaki rekabet eşitsizliğinin meydana gelmesine engel olmak, söz konusu mal ve ürünlere ilişkin olarak hesaplanan özel tüketim vergisi ile katma değer vergisi başta olmak üzere doğacak vergilerin tahsilini güvence altına almak amacıyla, maddede belirtilen tutar ve oranda teminat alınması öngörülmektedir. Hazine ve Maliye Bakanlığı söz konusu teminat tutarının belirlenmesi sırasında, mükelleflerin; faaliyet alanı, hukuki statüsü, mükellefiyet süresi, aktif veya öz sermaye büyüklüğü, çalışan sayısı, hakkında sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma yönünde olumsuz rapor ya da tespit bulunup bulunmadığı, iş veya üretim hacmi ile ürün ve mükellef gruplarını dikkate alarak bu kriterler kapsamında vergiye uyumu yüksek olan mükellefler ile uyum düzeyi düşük olan mükelleflerin farklı tutarda teminat vermekle yükümlü olmasını sağlayacaktır. Bakanlık aynı zamanda söz konusu kriterler uyarınca hangi hallerde teminatın verilmesine gerek olmadığını belirleyebileceği gibi lisans türleri itibarıyla farklı belirleme de yapabilecek, maddede yer alan tutar ve oranları iki katına kadar artırıp sifıra kadar indirebilecek, teminatın verilmesi gereken zamanı, iadesi ve tamamlanmasına ilişkin hususların yanı sıra uygulamaya ilişkin usul ve esasları da belirleyecektir.

Vergi Usul Kanununun mükerrer 355 inci maddesine eklenen düzenlemeyle, mükerrer 257 nci maddeye eklenen hüküm gereğince verilmesi gereken teminatı vermeyen mükelleflere, özel usulsüzlük cezası kesilmesi öngörülmektedir.

Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesine eklenen (ç) fıkrası ile akaryakıt piyasasındaki kayıt dışılık ile etkin bir şekilde mücadele edilmesi ve belge düzenlenmemesi suretiyle birim fiyat üzerinden yapılan haksız rekabetin önüne geçilmesi amacıyla gerek kaçak alınan akaryakıtın gizlenmesi gerekse akaryakıt kaynaklı olarak ödenmesi gereken vergilerin alınan ve/veya satılan akaryakıtta ilişkin fatura vb. belgeleri düzenlememek suretiyle ziyaa uğratılması amacıyla, ödeme kaydedici cihazlardaki mühürleri kaldıran, donanım veya yazılımını değiştiren veya yetkilendirilmiş olsun ya da olmasın ödeme kaydedici cihazın hafıza birimlerine, elektronik devre elemanlarına veya harici donanım veya yazılımlarla olan bağlantı sistemine ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemlere fiziksel veya bilişim yoluyla müdahale ederek; gerçekleştirilen satışlara ait mali belge veya bilgilerin cihazda kayıt altına alınmasını engelleyen, cihazda kayıt altına alınan bilgileri değiştiren veya silen, ödeme kaydedici cihaz veya bağlantılı diğer donanım ve sistemler ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemler tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarına elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyen veya bunların gerçeğe uygun olmayan şekilde iletilmesine sebebiyet verenlerin üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması amaçlanmaktadır.

Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesine eklenen (ç) fıkrasında sayılan fiillerle işlenen kaçakçılık suçlarıyla etkin bir şekilde mücadele edilmesi ve tespit edilen hususların bir an önce yargı makamlarının önüne getirilmesi amacıyla, bu fiillerle işlenen suçlarda vergi incelemesine başlanmadan ya da incelemenin bitmesi beklenmeden, vergi müfettişleri ve vergi müfettiş yardımcıları tarafından düzenlenen rapor ile ilgili rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasının Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesi ve kamu davasının açılması bakımından da incelenmenin tamamlanması şartının aranmaması temin edilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, kayıt dışı ekonomi ile mücadele etmek ve vergi güvenliğini sağlamak amacıyla mal veya hizmetin nev'i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapıma şekli, faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türünü ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, 7 günlük fatura düzenleme süresini indirme ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirme konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmekte ve bu değişikliğe uygun olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 231 inci maddesinin birinci fıkrasının 5 inci bendinin son cümlesinde de değişiklik yapılmaktadır.

Madde 2- Maddeyle, 213 sayılı Kanunun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasına (8) numaralı bent eklenerek, Hazine ve Maliye Bakanlığına, doğacak vergilerin tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla 5015 sayılı Kanun ve 5307 sayılı Kanun kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlar ile bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretleri kullanma zorunluluğu getirilen ürünleri imal veya ithal edenlerden 6183 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yer alan menkul mallar hariç olmak üzere anılan maddeye göre teminat alma ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme konusunda yetki verilmektedir. Teminat istenilmeyecek haller ile istenilecek teminatın belirlenmesinde; mükelleflerin vergiye uyumları, faaliyet alanı, hukuki statüsü, mükellefiyet süresi, aktif veya öz sermaye büyüklüğü, çalışan sayısı, hakkında sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma yönünde olumsuz rapor ya da tespit bulunup bulunmadığı, iş veya üretim hacmi ile ürün ve mükellef grupları dikkate alınacaktır.

Madde 3- Maddeyle; 213 sayılı Kanunun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasına Teklifte eklenen (8) numaralı bentte yer alan zorunluluklara uymayanlar hakkında söz konusu Kanunun mükerrer 355 inci maddesine göre özel usulsüzlük cezası kesilmesini temin etmek amacıyla düzenleme yapılmaktadır. Yapılan değişiklik neticesinde, yeni işe başlayanlardan istenen teminatın verilmemesi durumunda bu mükellefler için mükerrer 355 inci maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan tutarın 10 katı kadar özel usulsüzlük cezası kesilmesi söz konusu olacakken, öteden bu yana faaliyetine devam edenler açısından bir önceki hesap dönemine ait brüt satışlar toplamının binde 3'ü tutarında ceza kesilmesi gerekecek ancak bu ceza maddede yer alan alt sınırdan az, üst sınırdan ise fazla olamayacaktır.

Madde 4- Maddeyle, vergi güvenliğinin sağlanması, kayıt dışı ekonomi ve vergi kaçakçılığı ile etkin bir şekilde mücadele edilmesi amaçlarıyla, Hazine ve Maliye Bakanlığına yetkilendirilmediği halde ödeme kaydedici cihaz mührünü kaldıran, donanım veya yazılımını değiştiren veya yetkilendirilmiş olsun ya da olmasın ödeme kaydedici cihazın hafıza birimlerine, elektronik devre elemanlarına veya harici donanım veya yazılımlarla olan bağlantı sistemine ya da satış, denetim, otomasyon sistemi ve benzeri ilgili diğer sistemlere (akaryakıt istasyonu otomasyonu, pompa ve tank elektronik kontrol

sistemleri gibi elektronik kontrol ve denetim sistemlerine veya akaryakıt şirketi veri merkezi gibi ilgili diğer sistemlere) fiziksel veya bilişim yoluyla müdahale ederek; gerçekleştirilen satışlara ait mali belge veya bilgilerin ödeme kaydedici cihazda kayıt altına alınmasını engelleyen, ödeme kaydedici cihazda kayıt altına alınan bilgileri değiştiren veya silen, ödeme kaydedici cihaz veya bağlantılı diğer harici donanım ve sistemler ya da satış, denetim, otomasyon sistemi ve benzeri ilgili diğer sistemler tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarına elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyen veya bunların gerçeğe uygun olmayan şekilde iletilmesine sebebiyet verenlerin hapis cezası ile cezalandırılması öngörülmektedir.

Madde 5- Maddeyle, 359 uncu maddenin (ç) fıkrasında yazılı suçların işlendiğinin inceleme sırasında tespiti halinde incelemenin tamamlanması beklenmeksizin, sair suretlerle öğrenilmesi halinde ise incelemeye başlanmaksızın Vergi Müfettişleri ve Vergi Müfettiş Yardımcıları tarafından bu tespitlere ilişkin olarak rapor düzenlenmesi, rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasıyla birlikte keyfiyetin Cumhuriyet başsavcılığına bildirilmesi ve kamu davasının incelemenin tamamlanması beklenmeden açılabilmesi sağlanmaktadır.

Madde 6- 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu kapsamında enerji alanında belirli izinler almak suretiyle faaliyette bulunulmakta olup, söz konusu ürünler Özel Tüketim Vergisi Kanunu ile Katma Değer Vergisi Kanunu kapsamında yüksek oranlarda vergiye tabi stratejik ürünlerdir. Yapılan düzenleme ile belirtilen lisans türleri ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından belirlenecek diğer lisans türlerinde gerçekleştirilen faaliyetlerden doğan kamu alacaklarının tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla belirli işlemlerde lisans sahiplerinin vergi dairesine borcunun bulunmaması şartı getirilmektedir.

Bununla birlikte, yapılan düzenleme ile 5015 sayılı Kanunla halihazırda Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna verilmiş olan lisans sahiplerinin faaliyetlerine ilişkin özel şart, teknik ve ekonomik kriter, bayilik teşkilatı, depolama kapasitesi gibi hususları belirleme yetkisine yönelik uygulamaların netleştirilmesi amaçlanmaktadır. Böylece bayilik teşkilatı oluşturma, asgari satış miktarı ve benzeri hususlara ilişkin yükümlülüklerin serbest piyasa ekonomisi temelinde makul seviyelerde tutularak, kademeli bir şekilde belirlenebilmesi mümkün olabilecektir. İlave olarak, piyasada katma değer üreten ve yatırım yapan lisans sahiplerine, yükümlülüklerini yerine getirmeleri hususunda esnek yapıların oluşturulabilmesi olanaklı hale gelecektir. Bu hükümlerle 5015 sayılı Kanunun amaç maddesinde belirtilen güvenli ve istikrarlı piyasa yapısı güçlendirilirken rekabet ortamının korunması hedeflenmektedir.

Madde 7- Maddeyle, bayi denetim sisteminin kurulmasında ve uygulanmasında dağıtıcı lisansı sahiplerine hizmet veren otomasyon şirketlerinin yetkilendirilmesi ve müştereken sorumlu tutulmalarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Böylelikle bayi denetim sisteminin etkinliğinin artırılması, ilgili hizmeti veren tarafların belirli teknik altyapıya sahip olmalarının garantiye alınması hedeflenmektedir. Tüm akaryakıt istasyonlarda asgari özellikleri sağlayan bayi denetim ve otomasyon sisteminin kurulması sayesinde akaryakıt kaçakçılığı ile mücadeleye katkı sağlanacağı gibi mali usulsüzlüklerin de tespiti konusunda önemli bir ilerleme kaydedileceği öngörülmektedir.

Madde 8- Maddeyle, dağıtıcıların başka bir dağıtıcıdan aldığı akaryakıtı başka bir dağıtıcıya tekrar satmasına sınır getirilerek dağıtıcılar arası ticaret yeniden düzenlenmektedir.

Madde 9- 5015 sayılı Kanunda bayi denetim sisteminin kurulmasında ve uygulanmasında dağıtıcı lisansı sahiplerine hizmet veren otomasyon şirketlerinin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde dağıtıcı lisansı sahiplerinin yanı sıra bu şirketlere de idari yaptırım uygulanabilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, 213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesinin (a) ve (b) fıkraları kapsamında; muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya bu belgeleri kullanma, belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleme veya bu belgeleri kullanma suçları ile söz konusu maddenin bu Kanunla ihdas edilen (ç) fıkrasında yazılı suçları işlediği tespit edilenler ile dağıtıcılar arası akaryakıt ticareti ile ilgili hükümlere aykırı hareket edenler, 213 sayılı Kanunun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendine göre istenilen teminatı vermeyenler hakkında idari yaptırım uygulanabilmesi amacıyla değişiklik yapılmakta ve Kanuna karşı hile veya yalan beyanda bulunulmasından dolayı lisansı iptal edilenlerin tekrar piyasaya girişinin engellenmesine yönelik değişiklik yapılmaktadır.

Madde 11- 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında enerji alanında belirli izinler almak suretiyle faaliyette bulunmakta olup, söz konusu ürünler Özel Tüketim Vergisi Kanunu ile Katma Değer Vergisi Kanunu kapsamında yüksek oranlarda vergiye tabi stratejik ürünlerdir. Yapılan düzenleme ile belirtilen lisans türleri ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından belirlenecek diğer lisans türlerinde gerçekleştirilen faaliyetlerden doğan kamu alacaklarının tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla belirli işlemlerde ve her yılın belirli ayında lisans sahiplerinin vergi dairesine borcunun bulunmaması şartı getirilmektedir.

Madde 12- Maddeyle lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlardan, 213 sayılı Kanunun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendine göre istenilen teminatı vermeyenler hakkında uygulanacak idari yaptırım düzenlenmektedir.

Madde 13- Petrol türevi ürünlerin haricinde bitkisel yağlar ve bunların atıkları başta olmak üzere birçok üründen akaryakıt yerine kullanılabilir maddelerin üretiminin gerçekleştirilmesi teknik olarak mümkündür. Petrol türevli ürünlere ilave olarak madde ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan izin alınmaksızın herhangi bir üründen üretilen maddelerin akaryakıt olarak; ikmal edilmesi, satışa arz edilmesi, satılması, bulundurulması, bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alınması, taşınması veya saklanması da kaçakçılık suçları kapsamına dahil edilmektedir.

Madde 14- Yürürlük maddesidir.

Madde 15- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

22/4/2021

Esas No: 2/3572

Karar No: 6

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3572 esas numaralı, “*Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*” Komisyonumuzun 21/4/2021 tarihinde yaptığı 29 uncu birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Konya Milletvekili Ziya ALTUNYALDIZ ile 60 milletvekili tarafından 16/4/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/3572 esas numaralı '*Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*', Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 21/4/2021 tarihinde yaptığı 29 uncu birleşiminde 2/3572 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Konya Milletvekili Ziya ALTUNYALDIZ ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), Rekabet Kurumu, Türkiye Belediyeler Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB), Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD), Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), Petrol Sanayi Derneği (PET-DER), Akaryakıt Ana Dağıtım Şirketleri Derneği (ADER), Petrol Ürünleri İşverenler Sendikası (PUİS), Türkiye Akaryakıt Bayileri ve Gaz Şirketleri İşveren Sendikası (TABGİS), Anadolu LPG ve Akaryakıt Sanayi ve İş Adamları Derneği ve Türkiye LPG Derneği temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/3572 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/3572 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- Kayıt dışı ekonomi ile mücadele etmek ve vergi güvenliğini sağlamak amacıyla mal veya hizmetin nev'i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapılma şekli, faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türünü ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, 7 günlük fatura düzenleme süresini indirme ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirme konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmesine,

- 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlar ile bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretleri kullanma zorunluluğu getirilen ürünleri imal veya ithal edenlerden sektörlerde ilk defa faaliyet göstereceklerden 10 milyon TL; hâlihazırda faaliyet gösterenlerden ise 100 milyon TL'yi geçmemek üzere bir önceki yıl brüt satışlarının %1'ine kadar teminat alınmasına ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmesine,

- 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasına Teklifle eklenmesi öngörülen zorunlu teminat uygulaması kapsamında istenilen teminatları vermeyenlere 25 bin TL'den az ve 1 milyon TL'den fazla olmamak üzere bir önceki yıl brüt satış gelirinin binde 3'ü kadar özel usulsüzlük cezası verilebilmesine,

- Vergi güvenliğinin sağlanması, kayıt dışı ekonomi ve vergi kaçakçılığı ile etkin bir şekilde mücadele edilmesine yönelik olarak ödeme kaydedici cihazlara ve otomasyon gibi elektronik sistemlere fiziksel ve bilişim yoluyla müdahale eden kişilerin kaçakçılık suçları kapsamında üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmasına,

- Ödeme kaydedici cihazlara ve otomasyon gibi elektronik sistemlere müdahale suçlarının; inceleme sırasında tespiti halinde incelemenin tamamlanması beklenmeksizin, sair suretlerle öğrenilmesi halinde ise incelemeye başlanmaksızın vergi müfettişleri ve vergi müfettiş yardımcıları tarafından bu tespitlere ilişkin olarak rapor düzenlenmesine, rapor değerlendirme komisyonunun görüşüyle birlikte durumun Cumhuriyet başsavcılığına bildirilmesine ve incelemenin tamamlanması beklenmeden kamu davasının açılabilmesine,

- 5015 sayılı Kanun kapsamında akaryakıt dağıtıcı ve bayi lisans başvurusu, lisans tadili veya lisans süresinin uzatılmasına ilişkin taleplerin yerine getirilmesi için vadesi geçmiş vergi borcunun bulunmaması şartının aranmasına, ayrıca EPDK'ya, dağıtıcılara yönelik olarak lisans sahipleri için teknoloji, kalite, güvenlik, hizmet, teknik ve ekonomik kriterler ve özel şartlar belirleme yetkisinin verilmesine, belirlenen kriter ve şartları sağlamayanların lisanslarının sona erdirilmesine,

- Akaryakıt kaçakçılığıyla mücadelede bayi denetim sisteminin etkinliğinin artırılması amacıyla dağıtıcı lisansı sahiplerinin otomasyon sistemini EPDK tarafından yetkilendirilmiş tüzel kişiler aracılığıyla kurmasına ve sistemin işleyişinden müştereken sorumlu tutulmalarına,

- Akaryakıt dağıtıcılarının herhangi bir dağıtıcıdan aldıkları akaryakıtı başka bir dağıtıcıya satamamalarına,

- 5015 sayılı Kanunda bayi denetim sisteminin kurulmasında ve uygulanmasında dağıtıcı lisansı sahiplerine hizmet veren tüzel kişilerin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde dağıtıcı lisansı sahiplerine verilen para cezasının 1/10'u tutarında idari para cezası verilebilmesine,

- 5015 sayılı Kanun kapsamında kanuna karşı hile ve yalan beyanda bulunmaları nedeniyle lisansı iptal edilenlerin tekrar piyasaya girişinin engellenmesine ve muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma suçları ile dağıtıcılar arası akaryakıt ticareti ile ilgili hükümlere aykırı hareket edenler ve istenilen teminatı vermeyenler hakkında idari yaptırım uygulanabilmesine,

- 5307 sayılı Kanuna göre LPG dağıtıcı ve otogaz bayilik lisansları ile diğer lisans türlerine ilişkin olarak lisans başvurusu, lisans tadili veya lisans süresinin uzatılmasına ilişkin taleplerin yerine getirilmesi için vadesi geçmiş vergi borcunun bulunmaması şartının getirilmesine, lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlardan, istenilen teminatı vermeyenlerin ilgili piyasa faaliyetinin teminat verilinceye kadar durdurulmasına ve bu süre içinde söz konusu tesis veya faaliyet için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmemesine,

- EPDK'dan izin alınmaksızın herhangi bir üründen üretilen maddelerin akaryakıt olarak; ikmal edilmesi, satışa arz edilmesi, satılması, bulundurulması, bu özelliğini bilerek ticarî amaçla satın alınması, taşınması veya saklanması kaçakçılık suçları kapsamına alınmasına, bu kapsamda söz konusu fiilleri işleyenlerin 2 yıldan 5 yıla kadar hapis ve 20 bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılmasına,

yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

- Kanun Teklifinin kamunun gelir kaybının önlenmeyi amaçlaması nedeniyle olumlu karşılandığı, ayrıca Teklifte çok farklı konular yerine akaryakıt sektörünü ilgilendiren tek bir konunun düzenlendiği, bu anlamda Teklifin konu bütünlüğüne sahip olduğu,

- Akaryakıt sektöründeki vergi yükünün fazla olmasından dolayı vergi kaçakçılığına ve vergi kaybına ilişkin risklerin de aynı ölçüde arttığı, bu açıdan Teklif ile getirilen düzenlemelerin genel hatlarıyla olumlu karşılandığı, bununla birlikte yakın gelecekte dünyadaki gelişmeler ekseninde akaryakıt sektörünün yapısal değişimine uygun strateji ve politikaların belirlenmesi gerektiği,

- Teklifin akaryakıt kaçakçılığını önlemeden ziyade akaryakıt üzerindeki vergi kaybını önlemeye yönelik düzenlemeler içerdiği, buna karşın Türkiye’de akaryakıt kaçakçılığının da mücadele edilmesi gereken bir alan olarak karşımıza çıktığı, bu konu ile ilgili gümrük kapılarında yapılan denetimin oldukça önemli olduğu,

- Kayıt dışı ekonomi ile vergi sistemindeki aksaklıkların Türkiye’nin yapısal sorunları arasında olduğu, kaçakçılıkla ve kayıt dışı ekonomiyle mücadele konusunda günümüz koşullarında erişilebilen teknolojik olanaklardan en üst düzeyde yararlanılması gerektiği, bu açıdan akaryakıt sektörü başta olmak üzere bütün sektörlerde vergilere ilişkin veri analiz kapasitesinin geliştirilmesinin önem arz ettiği,

- Akaryakıt piyasasında faaliyet gösteren mükelleflerden ileride tahakkuk edecek vergi alacaklarına karşılık teminat istenmesine ilişkin düzenlemenin olumlu karşıladığı, buna karşın söz konusu düzenlemenin rekabet ortamının sağlanmasına yönelik olarak özellikle kırsal kesimdeki küçük ve orta ölçekli aktörlerin de faaliyetlerini sürdürebilmesi açısından yeniden değerlendirilebileceği,

- Kamu alacaklarının tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla 5015 sayılı Kanun ve 5307 sayılı Kanun kapsamında dağıtıcı ve bayilik lisansları ile EPDK tarafından belirlenecek diğer lisans türlerine ilişkin olarak taleplerin yerine getirilmesinde vergi borcunun bulunmaması şartı yanında prim borcunun da bulunmaması şartı getirilmesinin yerinde olacağı, buna benzer tedbir ve önlemlerin diğer sektörler dikkate alınarak gözden geçirilebileceği,

- Ödeme kaydedici cihazlara ve otomasyon gibi elektronik sistemlere müdahale eden kişilere kaçakçılık suçları kapsamında üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilmesinin önemli bir caydırıcı unsur olduğu ancak uygulamada asıl faillerin tespit edilmesini sağlayacak ve bu kapsamda çeşitli mağduriyetlerin oluşmasını engelleyecek şekilde sistemin kurgulanmasının önem arz ettiği,

- 7 günlük fatura düzenleme süresini indirme ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirme konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığına verilen yetkinin olumlu bulunmakla birlikte bu yetkinin oldukça geniş tutulduğu, bu nedenle söz konusu yetkinin sadece akaryakıt sektörünü kapsayacak şekilde sınırlandırılmasının vergi sisteminde öngörülebilirlik açısından gerekli olduğu,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklifin ilk imza sahibi Konya Milletvekili Ziya ALTUNYALDIZ ve ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Petrol ve petrol ürünlerinin mahiyetleri itibarıyla stratejik ürünler olduğu, bu çerçevede akaryakıt ürünleri ile akaryakıt dışındaki petrol ürünlerinin; ulaşım ve ısınma gibi günlük hayatımızdaki önemli işlevlerinin yanı sıra üretimde ve sanayi sektöründe en önemli girdi kalemi olarak kullanıldığı, düzenleme ile kayıt dışı ekonomi ile etkin bir şekilde mücadele etmek ve rekabet ortamını tesis etmek suretiyle akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) piyasasının etkin bir şekilde çalışmasının hedeflendiği,

- Petrol ve petrol ürünlerinden alınan vergilerin kamu harcamalarının karşılanmasındaki en önemli gelir kalemi olan vergi gelirlerimiz açısından büyük önem arz ettiği, sektöre yönelik kanuni düzenlemelerin yanı sıra saha denetimleri ve operasyonlar ile de kayıt dışılıkla mücadelenin sürdürüldüğü, bu kapsamda kaçak akaryakıt ile mücadele edilmesinde ulusal marker uygulamasına geçilmesinin yanı sıra 5105 sayılı Petrol Piyasası Kanununda 2013 yılında yapılan değişikliklerle birlikte önemli mesafeler alındığı ve kaçak akaryakıt ile mücadelede büyük başarı elde edildiği,

- Akaryakıt kaçakçılığı ile ilgili yapılan denetim ve operasyonların devam ettiği, bu çerçevede 2015 ila 2020 yılları arasında kolluk güçleri tarafından 397,8 milyon ton kaçak akaryakıt ürünü ele geçirildiği, kaçakçılık fiillerinin işlendiği tespit edilen yaklaşık 500 tesisin faaliyetinin geçici olarak durdurulduğu ve kesinleşmiş mahkeme kararı neticesinde lisanslarının iptal edildiği, ayrıca yıllık 100 binin üzerinde ulusal marker testi yapılabildiği ve lisanslı tesislerdeki ulusal markerin geçerli çıkma oranının yıllar itibarıyla sürekli artarak bu oranın 2020 yılı sonu itibarıyla %99'un üzerine çıktığı,

- 7 günlük fatura düzenleme süresini indirme ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirme konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmesine ilişkin düzenlemenin verginin kanuniliği ve vergi sisteminin öngörülebilirliği ilkelerine aykırılık teşkil etmediği,

- Akaryakıt sektöründe resmi kayıtlara yansımayan satış verilerinin yüzde 30'a ulaştığı, bu kapsamda yıllık 19,1 milyar TL'lik kayıt dışı işlem yapıldığının ve 7,6 milyar TL vergi kaybı oluştuğunun tahmin edildiği,

- Akaryakıt sektöründe faaliyet gösteren mükelleflerden ileride tahakkuk edecek vergi alacaklarına karşılık teminat istenmesine yönelik düzenlemenin vergi güvenliği ve rekabet gücü açısından önem arz ettiği, bunun yanında Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hangi hallerde teminatın verilmesine gerek olmadığını belirlelenebileceği ve vergiye uyumu yüksek olan ve olmayan mükellefler açısından teminat uygulamasının farklılaştırılabileceği, aynı zamanda ikincil mevzuatta olası mağduriyetlerin önlenmesi için geçiş düzenlemelerine yer verileceği,

- Teklif ile akaryakıt sektörüne ilave bir vergi yükü getirilmediği, sadece akaryakıt sektöründeki kayıp ve kaçağı önlemeye yönelik tedbirlerin alındığı, akaryakıt sektöründe vergi yükü açısından Türkiye'nin Avrupa Birliği ülkeleri arasında 28 inci sırada olduğu, bu açıdan akaryakıt üzerindeki vergi yükünün fazla olmadığı, bunun yanında eşel mobil sistemiyle birlikte motorinde baz ÖTV tutarının 2,05 iken 0,99; benzinde 2,52 iken 1,1; LPG oto gazda 1,77 iken 0; LPG tüp gazda 1,77 iken 0 olarak uygulandığı,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır. Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 1, 2, 3, 4 ve 5

Teklifin çerçeve 1, 2, 3, 4 ve 5 inci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 6

Teklifin çerçeve 6 ncı maddesi; 5015 sayılı Kanun kapsamındaki dağıtıcı, ihrakiye teslimi ve bayilik lisansları ile Kurum tarafından belirlenen diğer lisans türlerine ilişkin olarak lisans başvurusu, lisans tadili veya lisans süresi uzatılmasına ilişkin taleplerin yerine getirilmesi için Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim ve idarî para cezası borcu bulunmaması şartı da getirilmesini teminen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 7, 8, 9 ve 10

Teklifin çerçeve 7, 8, 9 ve 10 uncu maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 11

Teklifin çerçeve 11 inci maddesi; çerçeve 6 ncı maddede yapılan değişikliğe paralel olarak 5307 sayılı Kanun kapsamındaki dağıtıcı ve bayilik lisansları ile Kurum tarafından belirlenen diğer lisans türlerine ilişkin olarak lisans başvurusu, lisans tadili veya lisans süresi uzatılmasına ilişkin taleplerin yerine getirilmesi için Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim ve idarî para cezası borcu bulunmaması şartı da getirilmesini teminen değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 12 ve 13

Teklifin çerçeve 12 ve 13 üncü maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 14

Teklifin yürürlüğe ilişkin 14 üncü maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Madde 15

Teklifin yürütmeye ilişkin 15 inci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. ÖZEL SÖZCÜLER

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ,
 - Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
 - Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,
 - Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
 - Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
 - Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
 - Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
 - Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
 - İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
 - İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL,
 - Kayseri Milletvekili Mustafa Baki ERSOY,
 - Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
 - Trabzon Milletvekili Salih CORA,
 - Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ
- özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan
Cevdet Yılmaz
Bingöl

Başkanvekili
İsmail Faruk Aksu
İstanbul

Kâtip
Şirin Ünal
İstanbul

(Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye	Üye	Üye
<i>Ekrem Çelebi</i>	<i>Bülent Kuşoğlu</i>	<i>Durmuş Yılmaz</i>
Ağrı	Ankara	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Orhan Yegin</i>	<i>Cavit Arı</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>
Ankara	Antalya	Aydın
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>İbrahim Aydın</i>	<i>Nilgün Ök</i>	<i>Garo Paylan</i>
Antalya	Denizli	Diyarbakır
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Kılıç</i>	<i>İbrahim Aydemir</i>	<i>Cemal Öztürk</i>
Bursa	Erzurum	Giresun
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Emine Gülizar Emecan</i>	<i>Erol Katırcıoğlu</i>	<i>Yaşar Kırkpınar</i>
İstanbul	İstanbul	İzmir
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Kamil Okyay Sındır</i>	<i>Mustafa Baki Ersoy</i>	<i>Mustafa Kalaycı</i>
İzmir	Kayseri	Konya
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Abdullatif Şener</i>	<i>Süleyman Girgin</i>	<i>Salih Cora</i>
Konya	Muğla	Trabzon
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	
<i>Erhan Usta</i>	<i>İsmail Güneş</i>	
Samsun	Uşak	
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	

MUHALEFET ŞERHİ

(2/3572) esas numaralı "Vergi Usul Kanunu ile İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi" ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Körfez harekâtının sonucunda güneydoğu sınırının karşı tarafında oluşan otorite boşluğu nedeniyle ülkemizde 1990'lı yılların başından itibaren özellikle akaryakıt kaçakçılığı; diğer kaçakçılık türleri arasında giderek önemli bir yer tutmaya ve ülke ekonomisini tehdit etmeye başlamış; bazı bulgu ve hesaplamalara göre 2000'li yıllarda yıllık 2 ila 5 milyar ABD Doları arasında bir vergi geliri kaybına yol açacak boyutlara ulaşmıştır.

Bu kaçakçılık türü aynı zamanda haksız rekabet ve haksız kazanca neden olmuş, kara paranın aklanmasında kullanılmış, sınır ticaretinin ülke aleyhine gelişmesine yol açmıştır. Yine bölgesel ve sektörel muafiyetlerin amacına ulaşmasını engellemiş ve yasa dışı örgütlere sermaye sağlamıştır. Öte yandan kaçakçılık nedeniyle piyasadaki akaryakıt kalitesi önemli ölçüde bozulmuş, kalitesiz akaryakıtı kullanan tüketiciler hem ekonomik hem de sağlık açısından ciddi zararlara uğramış, çevre kirliliği artmış, kamu düzeni bozulmuştur.

Akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazı piyasasının işleyebilmesi için, akaryakıt kaçakçılığından kaynaklanan haksız kazancın ve haksız rekabetin önlenerek, adil bir rekabet ortamının ve ürün güvenliğinin sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla piyasa faaliyetlerinin eşitlikçi, istikrarlı, sağlıklı ve düzenli biçimde sürdürülebilmesi bakımından, akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazı kaçakçılığının önlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Akaryakıt kaçakçılığının ekonomiye, araçlara, insan sağlığına ve çevreye verdiği bu büyük zararların araştırılması ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Meclisi'nde Araştırma Komisyonu kurulmuş ve Komisyon yaptığı çalışmalar sonucunda 16.06.2005 tarih ve 10/238 esas numaralı raporu hazırlamıştır. Söz konusu raporda akaryakıt kaçakçılığının önlenmesine yönelik çözüm önerilerine de yer verilmiş ve kaçak petrolü yasal petrolden ayıran "ulusal marker" uygulamasının başlatılması çözüm önerileri arasında gösterilmiştir

Kaçak ve standart dışı akaryakıtın satışının önlenmesi ve dolaşımda olan akaryakıtın piyasaya yasal yollardan girip girmediğinin tespiti amacıyla 01/01/2007

tarihinde başlayan ulusal marker uygulaması, kendisini güncelleme ve getiriliş amacını gerçekleştirme konusunda önemli başarılarla imza atmıştır. Bununla birlikte uygulamanın aksayan yönleri olmuş ve bazı yönlerden eleştirilere de maruz kalmıştır.

Söz konusu sistemin akaryakıt kalite izleme sistemi, bayi otomasyon sistemi, araç, gemi takip sistemi gibi tamamlayıcı diğer yöntemlerle entegre bir şekilde uygulanmaması nedeniyle sistemde kayıp ve kaçakların önüne geçilememiştir.

Maliye Bakanlığı, Gümrük teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğünün ve Enerji Piyasası Denetleme Kurumunun ilgili birimleri arasında kamusal denetim görevinin yerine getirilmesi sırasında tam anlamıyla arzulanan bir işbirliği sağlanamamış, sektörde uygulanan idari ceza politikası da arzulanan sonuçları vermemiştir.

Üretim, ithalat, gümrük noktası, rafineri, dağıtım, ara malı olarak girdi kullanım ve nihai tüketiciye ulaşım zincirinde uçtan uca işleyen ve anlık olarak gözetlenip raporlanan entegre bir otomasyon denetim sisteminin olmayışı sektörde kayıp ve kaçakların tespitini zorlaştırmaktadır.

Nitekim üç ay önce Emniyet Genel Müdürlüğü, Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı bazı birimlerce gerçekleştirilen adına Silici kodu verilen operasyonlarda Akaryakıt istasyonlarından 608 milyon litre akaryakıt satış verisinin otomasyon sistemlerine müdahale edilerek silindiği tespit edilmiştir. Silinen akaryakıtın güncel maddi değerinin yaklaşık 3,6 milyar TL olduğu ve MASAK raporuna göre devletin yıllık 3 milyar TL, 5 yıl içerisinde 15 milyar TL vergi kaybına uğratıldığı belirlenmiştir. Operasyona konu toplam 302 şirkette gerçekleştirilen denetimlerde elde edilen belgelere yönelik yapılan inceleme ve araştırmalar sonucunda akaryakıt dağıtım şirketleri tarafından bayiler aracılığıyla piyasaya bir yıl içerisinde 8,1 milyar TL'nin üzerinde sahte faturanın sürüldüğünün belirlenmiş olduğu komisyondaki görüşmeler sırasında ifade olunmuş, sektördeki vergi kayıp ve kaçacağına yönelik olarak yapılan denetim sonuçları ve denetimler sırasında tespit edilen hususlar hakkında ayrıca bilgi verilmiştir.

(2/3572) esas numaralı "Vergi Usul Kanunu ile İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi"nin son dönemde gerçekleştirilen akaryakıt kaçakçılığı operasyonundaki bazı gözlemler neticesinde ilave olarak alınması gereken yasal tedbirler (fatura düzenleme süresinin kısaltılması, teminat sistemi, vergi ve prim

borcu sorgulaması, lisans iptali vb) ve diğer bazı hususlar dikkate alınarak hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Yasa teklifi, akaryakıt kaçakçılığı ile ilgili mücadeleyi amaçlamakta ve tarafımızca da genel olarak olumlu değerlendirilmektedir. Ancak diğer taraftan akaryakıt ürünleri üzerindeki vergi yükünün fazla olmasının mükellefleri, vergi kaçırmaya yönlendirdiğini de dikkate almak gerekmektedir. Sorunun sadece vergi yasalarında ağır yaptırımlar getirilerek .çözümlemeyeceğini, satın alma gücü paritesi ölçütü de dikkate alarak ülke karşılaştırmaları yaparak akaryakıt ürünleri üzerindeki vergi yükünün eşit ve adil bir şekilde dağıtılmasına yönelik düzenlemeler yapılmasının gerekli olduğunu, ayrıca bu vergi yükünün özellikle kullanım açısından sektörel gereklilikler de dikkate alınarak (örneğin tarım sektörü) farklılaştırılması gerektiğini düşünüyoruz.

Akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazı piyasasının etkin bir şekilde çalışması, rekabet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması ve kayıt dışı ekonomiyle etkin bir şekilde mücadele edilebilmesi amacıyla hazırlandığı ifade edilen ve 15 maddelik mini bir torba kanun hüviyetinde bulunan “Vergi Usul Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi”, geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan ancak yaklaşık otuz dört aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı tablosuna nispeten istisna teşkil edebilecek bir mini kanun teklifi konumunda bulunmaktadır.

Bu teklifte amacına uygun olarak biri biri ile ilişkili 4 ayrı kanunda bütüncül olarak değişiklik yapılmaktadır.

Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız ve 60 milletvekili arkadaşı tarafından hazırlanan söz konusu torba kanun teklifi 16.04.2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna sevk edilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun 21.04.2021 günü saat 10.30'da Plan ve Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe

Komisyonu Başkanlığının 19.04.2021 tarih ve 13922241-130.02-810172 sayılı yazıları ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

TBMM İçtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğü'nün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İçtüzükle uygun olacaktır.

TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenerek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonunun 21.04.2021 günü saat 11.00'da başlayan toplantısında yaklaşık 6 saatlik aralıksız bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Söz konusu kanun teklifi düzenleyici etki analizi yapılmadan T.B.M.M'ne sunulmuş, kanun teklifinin komisyonunda görüşülmesi esnasında tüm maddelerle ilgili detaylı herhangi bir mali yük tablosu komisyon üyelerinin dikkatine sunulmamıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanılması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Söz konusu kanun teklifinin sivil toplum kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kuruluşlarının geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, akaryakıt ve sıvılaştırılmış petrol gazları sektöründe iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılmasına ve tartışılmasına sebebiyet verilmektedir.

Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi biri biriyle ilişkili 4 ayrı kanunun farklı maddelerinde değişiklik yapmakta olan 15 maddeden oluşmaktadır.

(Teklif Maddesi	Kanun Sıra No.	Düzenleme Yaptığı Kanun
1	1	4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu 'nun 231'inci maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendine birinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümle eklenmesi ve bendin son cümlesinde yer alan "süre" ibaresinin "süreler" şeklinde değiştirilmesi.
2		213 sayılı Kanunun mükerrer 257'nci maddesinin birinci fıkrasına (7) numaralı bendinden sonra gelmek üzere bent eklenmesi.
3		213 sayılı Kanunun mükerrer 355'inci maddesinin birinci fıkrasına cümle eklenmesi.
4		213 sayılı Kanunun 359'uncu maddesine (c) fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmesi.
5		213 sayılı Kanunun 367'nci maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmesi.
6	2	4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu 'nun 3'üncü maddesine on birinci fıkrasından sonra gelmek üzere fıkralar eklenmesi.
7		5015 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin altıncı fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümleler ve mevcut beşinci cümlesine "dağıtıcılara" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve yetkilendirilen tüzel kişilere" ibaresinin eklenmesi.
8		5015 sayılı Kanunun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasına beşinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümle eklenmesi.
9		5015 sayılı Kanunun 19'uncu maddesinin birinci fıkrasına (ğ) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmesi ve diğer bendin buna göre teselsül ettirilmesi.
10		5015 sayılı Kanunun 20'nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan (e) bendine cümleler ve fıkraya bentler eklenmesi.
11	3	2/3/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanunu 'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3'üncü maddesine dokuzuncu fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmesi.
12		5307 sayılı Kanunun 17'nci maddesinin ikinci fıkrasına bent eklenmesi.
13	4	21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu 'nun 3'üncü maddesinin on ikinci fıkrasına cümle eklenmesi.
14		Yürürlük maddesi.
15		Yürütme maddesi.

15 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu mini torba kanun teklifinin, 5 maddesi Hazine ve Maliye Bakanlığını (Gelir İdaresi Başkanlığı-Vergi Denetim Kurulunu), 7 maddesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu, 1 maddesi de Ticaret Bakanlığını (Gümrükler Genel

Müdürlüğü- Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü) ilgilendiren hususlardan oluşmaktadır.

15 maddelik Kanun teklifinde;

-Mal veya hizmetin nev'i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapılma şekli, faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türünü ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, halen geçerli olan 7 günlük fatura düzenleme süresini indirme ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirme konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmesi,

-Hazine ve Maliye Bakanlığına; Petrol, LPG ve Elektrik Piyasasında lisansa tabi faaliyet gösterenlerden ve bakanlıkça özel etiket ve işaretleri kullanma zorunluluğu getirilen ürünleri imal veya ithal edenlerden 100 milyon liraya kadar teminat isteme yetkisi verilmesi,

-Teminat verme yükümlülüğüne uymayanlara özel usulsüzlük cezası kesilmesi,

-Ödeme kaydedici cihazlara veya bağlantılı sistemlere yetkisiz müdahale edenlere hapis cezası getirilmesi,

-Ödeme kaydedici cihazlara veya bağlantılı sistemlere yetkisiz müdahale edildiğinin vergi incelemesi sırasında veya sair surette tespiti halinde, inceleme raporunun bitirilmesini beklenilmeksizin veya incelemeye başlanılmaksızın, keyfiyetin cumhuriyet başsavcılığına bildirilmesi,

-Akaryakıt sektöründeki firmaların lisans alma, uzatma vb. işlemleri için başvurularında firmaların vergi dairesine Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş borcu olup olmadığının araştırılması için Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna yetki verilmesi,

-Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna kanunda yazılı olmayan ve kendi takdir edeceği diğer lisans türlerinde de bu "borcu yoktur" yazısını Gelir İdaresi Başkanlığından ve Sosyal Güvenlik Kurumundan isteyebilme yetkisinin verilmesi,

-Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna lisanslı firmalara yönetmelikle ek yükümlülükler getirebilmesine olanak tanınması,

-Akaryakıt kaçakçılığıyla ve vergi kaybıyla mücadelede, "akaryakıt dağıtıcıları"nın sorumluluğunda olan elektronik otomasyon sisteminin kurulması ve

bayilerin denetiminin, bundan böyle Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun yetki vereceği otomasyon Şirketlerinin aracılığıyla ve birlikte yapılması,

-Otomasyon Şirketlerinin Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan yetki belgesi alması zorunluluğunun getirilmesi ve denetim bakımından akaryakıt dağıtıcısı firma ile birlikte sorumlu tutulması,

-Akaryakıt dağıtıcılarının, bir dağıtıcıdan aldıkları akaryakıtı başka bir dağıtıcıya satmalarının engellenmesi,

-Akaryakıt dağıtım firmalarıyla mŐsterek sorumluluğa sahip otomasyon Şirketlerinin, kurulum ve denetim görevlerinde usulsüzlük yaptıklarında, otomasyon firmalarının akaryakıt dağıtım firmalarına uygulanan cezanın 10'da 1'i oranında ceza ödemelerinin sağlanması,

-Kanuna karşı hile veya yalan beyan yüzünden petrol piyasası lisansı iptal edilenlere yeniden lisans verilmemesi,

-Bu teklifle getirilen 100 milyon liraya kadar teminatı vermeyenlerin piyasa faaliyetleri nin teminatı verinceye kadar durdurulması,

-Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) sektöründeki firmaların lisans alma, uzatma vb. işlemleri iÇin başvurularında firmaların vergi dairesine Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geŐmiŐ borcu olup olmadığının araştırılması iÇin Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna yetki verilmesi,

-Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) sektöründeki firmalar iÇin Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna kanunda yazılı olmayan ve kendi takdir edeceği diğer lisans türlerinde de bu "borcu yoktur" yazısını Gelir İdaresi Başkanlığından ve Sosyal Güvenlik Kurumundan isteyebilme yetkisinin verilmesi,

-LPG piyasasında faaliyette bulunanlardan bu teklifle getirilmesi öngörülen 100 milyon lirayı geÇmemek üzere brüt satışlar toplamının yüzde kadar olan teminatı vermeyenlerin piyasa faaliyetinin teminatı verinceye kadar durdurulması,

-Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan izinsiz üretilen bio yakıtın akaryakıtın, üretimi, satışa sunulması, bulundurulması, satın alınması taşınması ve saklanması nın kaŐakŐılık suÇu sayılması,

gibi yaklaşık biri birinden farklı 18 ayrı konuda, toplam 4 ayrı Kanunda ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe Komisyonunda alt komisyonda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İçtüzüğü'nün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracığı kanaatindeyiz.

2-Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşlerimiz.

4 adet Kanun metninde ayrıntılı değişiklik yapan 15 maddelik yasa teklifinin bazı maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

2.1 Teklifin 1. maddesinin değerlendirilmesi:

4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 231 inci maddesinde değişiklik yapan teklifin bu maddesi ile;

Hazine ve Maliye Bakanlığına, mal veya hizmetin nev'i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapılma şekli, faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türünü ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, halen geçerli olan 7 günlük fatura düzenleme süresini indirme ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirme konusunda yetki verilmektedir.

Maddenin gerekçesinde, *"kayıt dışı ekonomi ile mücadele etmek ve vergi güvenliğini sağlamak amacıyla mal veya hizmetin nev'i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapılma şekli, faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türünü ayrı ayrı veya birlikte"*

dikkate alarak, 7 günlük fatura düzenleme süresini indirme ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirme konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmekte ve bu değişikliğe uygun olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 231 inci maddesinin birinci fıkrasının 5 inci bendinin son cümlesinde de değişiklik yapılmaktadır." denilmektedir.

Türk Ticaret Kanununun "Fatura ve teyit mektubu" başlıklı 21. maddesinde de fatura ile ilgili bazı düzenlemelere yer verilmiştir.

Fatura esas itibarıyla ticari ilişkiler kapsamında düzenlenen bir belge ve aynı zamanda ispat aracı hüviyetini taşıyan bu yönüyle sadece Hazine ve Maliye Bakanlığını değil, Ticaret Bakanlığı'nı da ilgilendiren ve Türk Ticaret Kanunu kapsamında da ele alınması gereken belgedir.

Dolayısıyla faturanın sadece vergi düzenlemeleri kapsamında ele alınmaması, defter uygulamalarında olduğu gibi Ticaret Bakanlığının da dahil olduğu bir düzenleme çerçevesinde ele alınmasının daha doğru olduğu, aksi takdirde Türk Ticaret Kanunu bakımından farklı, Vergi Usul Kanunu bakımından farklı uygulamaların doğmasının hukuk düzeninde sorunlar yaratabileceği yönündeki değerlendirmeler bulunmaktadır.

Ayrıca Hazine ve Maliye Bakanlığına söz konusu yetkinin vergi kayıp kaçağı ile ilgili olarak bir veya birkaç sektörle ilgili olarak verilerek yetinilmesi, aksi takdirde vergi alacağının tarafsız olan Maliye Bakanlığına bu yetkinin tamamen devredilmesinin, ucu açık bir yetki verilmesinin vergide öngörülebilirlik ilkesine aykırılık teşkil ettiği, ayrıca Anayasa'da yer alan verginin kanuniliği ilkesi açısından değerlendirmeye tabi tutulması gerektiği yönündeki görüşlerimize tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

Söz konusu düzenlemenin akaryakıt sektöründe sorunsuz uygulanabileceği, ancak aynı pratiğin LPG sektöründe uygulanmasında birtakım problemlerle karşılaşılacağı, LPG sektöründe faaliyet gösteren 1200 bayinin yaklaşık %60'ının otomasyon sistemiyle çalışmamakta olduğu, dolayısıyla maddede yer alan düzenlemeye hemen ayak uydurabilmelerinin zor olduğu ve otomasyon sistemine geçebilmeleri için 1 yıllık bir geçiş süresine ihtiyaçlarının olduğu şeklindeki değerlendirme de komisyon görüşmeleri sırasında karşılık bulmamıştır.

2.2 Teklifin 2, 3 ve 12.maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin 2. maddesiyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasına (7) numaralı bendinden sonra gelmek üzere bent ilave edilerek;

Hazine ve Maliye Bakanlığına, doğacak vergilerin tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol

Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlar ile bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretleri kullanma zorunluluğu getirilen ürünleri imal veya ithal edenlerden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 10 uncu maddesinde yer alan menkul mallar hariç olmak üzere anılan maddeye göre teminat alma ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme konusunda yetki verilmektedir.

Teminat tutarı, yeni işe başlayanlarda 10 milyon Türk lirasına kadar, faaliyeti devam edenlerde ise 100 milyon Türk Lirasını geçmemek üzere bir önceki hesap dönemine ait brüt satışlar toplamının yüzde 1'ine kadar belirlenebilecektir.

Teminat istenilmeyecek haller ile istenilecek teminatın belirlenmesinde; mükelleflerin vergiye uyumları, faaliyet alanı, hukuki statüsü, mükellefiyet süresi, aktif veya öz sermaye büyüklüğü, çalışan sayısı, hakkında sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma yönünde olumsuz rapor ya da tespit bulunup bulunmadığı, iş veya üretim hacmi ile ürün ve mükellef grupları dikkate alınacaktır.

Bakanlık ayrıca, teminat tutarını lisansa tabi faaliyetlerde lisans türleri itibarıyla farklılaştırmaya, bentte yer alan oran ve tutarları sığara kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya da yetkili kılınmaktadır.

Teklifin 3. maddesiyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 355 inci maddesinin birinci fıkrasına cümle eklenmesi suretiyle; teklifin ikinci maddesiyle getirilen zorunluluklara uymayanlara özel usulsüzlük cezası kesilebilmesine olanak sağlayan düzenleme yapılmaktadır. Buna göre kesilecek özel usulsüzlük cezası, Kanunun mükerrer 355 inci maddesinin birinci fıkrasının (I) numaralı bendinde yer alan tutarın (2021 Yılı için 2.500TL) 10 katından az ve 1 milyon TL'den fazla olmamak üzere bir önceki yıl brüt satışlarının binde 3'ü kadar olacaktır

Teklifin 12. maddesiyle 5307 sayılı Kanununun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasına bent ilave edilerek; Petrol piyasasında olduğu gibi LPG piyasasında faaliyette bulunanlardan bu teklifle getirilmesi öngörülen 100 milyon lirayı geçmemek üzere brüt satışlar toplamının yüzde kadar olan teminatı vermeyenlerin piyasa faaliyeti teminatı verinceye kadar durdurulması yönünde düzenleme yapılmaktadır. Bu nedenle faaliyeti durdurulan tesis veya faaliyet için başka bir gerçek veya tüzel kişiye lisans verilmeyecektir.

Bu düzenlemelerin 5015 sayılı Kanunu ve 5307 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. VUK md 257 kapsamında yapılan düzenlemenin yaptırımı, 5307 sayılı Kanununun 17'nci maddesinde yer almaktadır.

Bu düzenleme ile hem akaryakıtta hem LPG'de hem tütün ve alkol ürünlerinde teminatlı bir sisteme geçilmektedir. Bu kapsam Akaryakıt Dağıtım Şirketlerini, Madeni Yağ üreticilerini, LPG Dağıtım şirketlerini, akaryakıt bayilerini, LPG Otogaz bayilerini, tüp üreticilerini, akaryakıt taşıyıcılarını, LPG taşıyıcılarını vb. pek çok sektörü kapsamaktadır.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında ilgili sektör temsilcileri tarafından söz konusu düzenlemenin bayiler için uygulanmaması, ayrıca madde metnindeki "brüt satışlar" kavramı yerine "lisansa tabi faaliyetten oluşan net satış" kavramı ile değiştirilmesi yönündeki önerileri kabul görmemiştir.

Ayrıca 2. maddede yer alan faaliyeti devam edenlerle ilgili tedvin zaafı içeren düzenlemenin geçici bir madde ile yapılması yönündeki önerimiz de kabul görmemiştir.

2.3 Teklifin 4.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesine fıkra eklenmektedir.

Hazine ve Maliye Bakanlığınca yetkilendirilmediği halde ödeme kaydedici cihaz mührünü kaldıran, donanım veya yazılımını değiştiren veya yetkilendirilmiş olsun ya da olmasın ödeme kaydedici cihazlarına ya da satış, denetim, otomasyon sistemi ve benzeri ilgili diğer sistemlere (. maddeler)akaryakıt istasyonu otomasyonu, pompa ve tank elektronik kontrol sistemleri gibi elektronik kontrol ve denetim sistemlerine veya akaryakıt şirketi veri merkezi gibi ilgili diğer sistemlere) müdahale ederek; gerçekleştirilen satışlara ait bilgilerin kayıt altına alınmasını engelleyen, bu bilgileri değiştiren veya silen, ödeme kaydedici cihaz veya bağlantılı diğer harici donanım ve sistemler ya da satış, denetim, otomasyon sistemi ve benzeri ilgili diğer sistemler tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarına elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyen veya bunların gerçeğe uygun olmayan şekilde iletilmesine sebebiyet verenlerin 3 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması öngörülmektedir.

Maddenin gündeme gelmesinin nedeni olarak 2021 yılının Ocak ve Şubat aylarında yapılan Silici ve Silici-2 operasyonlarıyla tespit edilen kayıt dışı akaryakıt satışları ve buna neden olan organizasyonun kapsamı görülebilir.

Nitekim 24 Mart 2021 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan 527 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile de;

-Akaryakıt istasyonlarındaki Eski Nesil Pompa Ödeme Kaydedici Cihazlarının (Yazarkasalarının), elektronik ortamda anlık veri aktarımı yapabilen, güvenlik seviyesi

yükseltilmiş "Yeni Nesil Akaryakıt Pompa Ödeme Kaydedici Cihazlar" haline dönüştürülmesi ve

-Akaryakıt istasyonu işletmecilerinin akaryakıt pompalarına bağlı ödeme kaydedici cihazlardan gerçekleştirilen satışlara ait mali bilgileri elektronik ortamda bildirim zorunluluğu getirilmiştir.

Vergi Usul Kanununun 359. maddesine yazar kasa ve akaryakıt pompaları vb. ödeme kaydedici cihazların mührünü kaldıran, donanım veya yazılımın değiştirenlerle ilgili üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası gerektiren yeni bir eylemin eklenmesi olumlu olarak değerlendirilmektedir. Bu eylemler nedeniyle vergi ziyayı ortaya çıkarsa bu durumda, uygulanacak vergi ziyayı cezası da üç kat olarak uygulanacaktır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, akaryakıt istasyonlarındaki ödeme kaydedici cihazların mührünü kaldırma fiilini kimin gerçekleştirdiğinin tespitindeki zorlukların öngörülmemiş olmasıdır.

Bilindiği üzere akaryakıt istasyonları birer sermaye şirketi şeklinde, tüzelkişilik olarak kurulur. Bu durumda tüzelkişilerin cezai sorumluluğuna ilişkin mutlaka değerlendirme yapılmalıdır. VUK 359'daki suç tipleri suçu işleyen kişinin tespitinde mükellefler veya tüzel kişilerde kanuni temsilcileri esas almaktadır. Oysa yeni yaratılan suç tipinde, suç niteliğine sokulan eylemleri gerçekleştiren kişiler ile eylemin gerçekleştiği işyeri arasındaki bağ her zaman net kurulamayabilir.

Yasal temsilcilerden habersiz olarak, tüzel kişi içinden ya da dışından bir suç örgütü de bu faaliyeti gerçekleştirebilir. Bu durumda kimin sorumlu olacağı, fiili gerçekleştirenin mi yoksa yasal temsilcinin mi yargılanacağı netleştirilmesi gerekir. Örneğin mührü kaldıran mı kaldırtan mı suçu işlemiştir. Ayrıca bilgi işlem sistemine işletmenin bilgisi olmaksızın dışarıdan bir müdahale olması durumunda kimin sorumlu olacağı da netleştirilmelidir.

2.4 Teklifin 6 ve 11.maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin 6. maddesiyle; 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 3 üncü maddesine on birinci fıkrasından sonra gelmek üzere iki fıkra ilave edilmesiyle;

-Akaryakıt firmalarının dağıtıcı lisansı, ihrakiye teslimi, bayilik lisansı başvurularında, bu lisanslarda değişiklik ve süre uzatımı taleplerinde vergi dairesine ve Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş amme borcu bulunmaması şartını aranması ,

-EPDK'nun, firmaların bu borç bilgilerini Gelir İdaresi Başkanlığından ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığından temin etmesi, bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul

ve esasları Gelir İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumunun görüşünü alarak belirlemesi.

-Ayrıca, yasayla açıkça belirtilmeyen ve EPDK tarafından takdir edilecek diğer lisans türleri için başvuru yapan firmaların da vadesi gelmiş amme borcunun olmaması şartının aranması,

konusunda düzenleme yapılmaktadır.

Ayrıca söz konusu maddede yer alan düzenlemeye göre; EPDK çıkaracağı yönetmelikle

-Lisans sahipleri için bayilik teşkilatı oluşturma ve asgari satış miktarı sağlama şartları getirebilecek,

-Teknoloji, kalite, güvenlik, hizmet ve teşebbüsün sürdürülebilirliğine ilişkin olarak teknik, ekonomik kriterler ve özel şartlar belirleyebilecek.

-Belirlenen kriter ve şartları sağlayamayanların lisansı sona erdirilecektir.

6 ncı maddenin ikinci fıkrası, EPDK yönetmeliğine bırakılan yeni "teknik, ekonomik ve özel şartlar" yoluyla, herhangi bir geçiş süresi ya da uyarı mahiyetinde idari para cezası öngörmeksizin, lisans sahibi firmaların EPDK kriter ve şartlarını taşımaması halinde lisanslarının iptalini öngörmektedir. Bu hükmün de gözden geçirilmesi ikincil mevzuat düzenlemelerine bırakılan hususların netliğe kavuşturulması gerekmektedir.

Teklifin 11. maddesiyle; 2/3/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3 üncü maddesine dokuzuncu fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkra ile, benzeri bir düzenleme Sıvılaştırılmış Petrol Piyasası aktörleri için yapılmaktadır.

Söz konusu maddelerin görüşülmesi sırasında verilen önergelerle Sosyal Güvenlik Kurumu alacakları da madde metinlerine alınmıştır.

Ancak sektör temsilcilerinin kesinleşen para cezaları dışında vergi ve prim alacaklarının madde metni kapsamı dışına çıkarılması yönündeki önerileri kabul görmemiştir.

Piyasada özellikle kırsal bölgelerde faaliyet gösteren bayilerin çiftçilere peşin para olmadan vadeli olarak mal sattıkları, bunların tahsilatını tarımsal ürünlerin hasat döneminde alabildikleri bu nedenle söz konusu düzenlemenin bu tip bayileri ve dolaylı olarak tarım sektöründe çalışan çiftçilerimizi olumsuz olarak etkileyeceği, bu nedenle bu tür bayiler için bir kademelendirme veya muafiyet uygulaması yapılması yönündeki öneriler teklifin görüşülmesi sırasında dikkate alınmamıştır.

"Git, vergi borcunu öde, bana o yazıyı getir, öyle sana lisans vereyim veya lisansını yenileyeyim." gibi tedbirlerle vergi tahsilatını artırmanın pek mümkün

olamayacağını veya sektörün salt bu tedbirlerle disipline edilemeyeceğini kanaatindeyiz.

Sektörü disipline amaçlı tedbirlerde aşırıya kaçmanın geçmişte benzeri örneklerde olduğu gibi ters sonuçlar doğurabileceğini hatta yasama organının bilahare bu konuda kanunlarda değişiklik yaparak geri adım atabileceğini düşünüyoruz. Bu durumun en son örneğini, 25.11.2020 tarih ve 7257 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 3213 sayılı Maden Kanununda daha önceden 14.02.2019 tarih ve 7164 sayılı Kanunla yapılan benzeri düzenlemelerin geri alınması oluşturmaktadır.

Maddelere bir geçiş süresi eklenmesi gerekmektedir. Bu haliyle, hukuki belirliliği ve ölçülülüğü bulunmayan ve Kurulca yasal yetkinin ölçüsüz kullanımı halinde piyasada yeni aksaklıklar doğurma riski vardır.

2.5 Teklifin 9.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 3 üncü maddesine on birinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkra ile;

Akaryakıt dağıtım firmalarıyla müşterek sorumluluğa sahip otomasyon şirketlerinin, kurulum ve denetim görevlerinde usulsüzlük yaptıklarında, otomasyon firmalarının akaryakıt dağıtım firmalarına uygulanan cezanın 10'da 1'i oranında ceza ödemelerinin sağlanması konusunda düzenleme yapılmaktadır.

2021 yılı için akaryakıt dağıtım şirketlerine uygulanacak cezanın alt ve üst limitleri; 1 milyon 671 bin 837 TL ile 8 milyon 359 bin 189 TL, otomasyon şirketlerine ise en az 167 bin 183 TL, en çok 835 bin 918 TL tutarında ceza kesilebilmesi, bu ceza miktarı her yılbaşında geçerli olmak üzere Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu kararıyla güncellenecektir.

Teklifin 7 nci maddesinde otomasyon sisteminin kurulumu ve denetimi konusu yeniden düzenlenmiş ve akaryakıt dağıtım firmaları ile EPDK'dan yetki alacak otomasyon şirketleri sistem kurulumu ve denetimi hususunda birlikte sorumlu sayılmış bulunmaktadır.

9. maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında sektör temsilcileri, bu ceza miktarının az olduğunu, otomasyon şirketlerine uygulanan cezanın dağıtıcıya uygulanan ceza aynısı olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Bu yönde madde metninde değişiklik yapılmasını öngören tarafımızca verilen önerge komisyonda kabul edilmemiştir.

2.6 Teklifin 10.maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle; 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 20 nci maddesi değiştirilerek;

“Kanuna karşı hile veya yalan beyanda bulunmak” suçundan lisansı iptal edilenlere yeniden lisans verilmemesi hükmü getirilmektedir. Bu nedenle iptal edilen lisansın sahibinin bir tüzel kişi olması halinde ise suçun işlendiği tarihteki yüzde 10'dan fazla payı olan ortaklar, yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile bunların ortak, yönetim kurulu başkan ve üyesi olduğu şirketlere de lisans verilmemesi hususunda düzenleme yapılmaktadır.

Maddeye eklenen yeni fıkralarla da naylon fatura düzenleyen veya kullanan, yetkisi olmadığı halde ödeme kaydedici cihazların mührünü söken, donanım veya yazılımını değiştiren, yapılan satışlarla ilgili bilgilerin ödeme kaydedici cihaz tarafından kaydedilmesini engelleyen, Hazine ve Maliye Bakanlığına elektronik yollarla iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyen ya da bunların gerçeğe aykırı bir şekilde iletilmesine yol açmaktan mahkum olanlara da petrol piyasasında faaliyette bulunmak üzere lisans verilmeyecektir.

“Dağıtıcıların, herhangi bir dağıtıcıdan aldığı akaryakıtı başka bir dağıtıcıya satamayacağına” ilişkin yasağa aykırı davrananlara idari para cezası verilecek, aynı fiili iki yıl içerisinde tekrar edenlerin lisansı iptal edilecektir.

Bu teklifle, petrol piyasasında faaliyette bulunanlardan istenmesi öngörülen (yeni başlayanlardan 10 milyon liraya, faaliyeti devam edenlerden de 100 milyon lirayı geçmemek üzere brüt satışlar toplamının yüzde 1'ine kadar teminatı veremeyenlerin piyasa faaliyetleri de teminat verilinceye kadar durdurulacak, bu yüzden faaliyeti durdurulan tesisler için bir başka gerçek veya tüzel kişiye lisans verilmeyecektir.

Uygulamada paravan şirketler çaycı, temizlikçi, vb. gibi kişiler adına kurulup dolaylı olarak başkası tarafından yönetilmekte, devlet bu yolla kayba uğratılmaktadır. Bu durumda şirketle dolaylı olarak irtibatlı olan, vekâlet ile iş yürüten ve kayıtlarda

ekonomik bağı olanların tespit edilmesi hususunda da gerekli yasal tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Maddeyle 5015 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen “g” bendinde yer alan düzenlemenin kovuşturmanın neticelendirilmesi şartına bağlanmamasının bir takım problemler oluşturacağı, masumiyet karinesine aykırılık teşkil edebileceği yönündeki eleştirilerimize tatminkar yanıtlar verilmemiştir. Aynı kanunun 20. maddesinin c bendinde yer alan benzeri bir düzenlemenin Anayasa Mahkemesince iptal edilmeyişini gerekçe gösrerek benzeri bir düzenlemenin bu madde de yapıldığı ifade edilmiş, takipsizlik kararının çıkması durumunda mükellefe tazminat hakkının doğabileceği belirtilmiştir. Madde metninin görüşülmesi sırasında, bu hükmün uygulamasında kesinleşmiş mahkeme kararı aranır” şeklinde tarifimizca yapılan öneri kabul edilmemiştir.

Yine düzenlemede yer alan “% 10 dan fazla payı olan ortaklar” ibaresinin ne amaçla düzenlemede yer aldığı, bu sınırlamaya neden ihtiyaç duyulduğu konusundaki sorularımız da yanıt bulmamıştır. Sektör temsilcileri de söz konusu ibarenin “tüm ortaklar” olarak değiştirilmesi yönünde görüş beyan etmişlerdir. Hatta bazı sektör temsilcileri sadece lisans iptali ile yetinilmemesi gerekirse çalışma ruhsatlarının da iptali yönünde görüş beyan etmişlerdir.

Kaçakçılık ve kayıt dışı eylemler nedeniyle tespit edilmiş bir suç varsa bu suça ilişkin idari yaptırımın şirket ortakları veya yöneticilerinin pay oranına bağlı olarak yöneltilmesi yanlıştır. Suça ilişkin cezayı, suça iştiraki olan herkesin alması hâlinde piyasada caydırıcı etki yaratabilecek düzenlemelerden bahsedilebilir.

Ayrıca, paravan şirketler çaycı, temizlikçi, vb. gibi kişiler adına kurulup dolaylı olarak başkası tarafından yönetilmekte, devlet bu yolla kayba uğratılmaktadır. Bu durumda şirketle dolaylı olarak irtibatlı olan, vekâletle iş yürüten ve kayıtlarda ekonomik bağı olanların tespit edilmesi hususunda da gerekli tedbirler alınmalı ve devletin kaybının önüne geçilmelidir

Maddenin görüşülmesi sırasında “% 10 dan fazla payı olan ortaklar” ibaresinin kaldırılmasını amaçlayan ve 5015 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan (e) bendine ilave edilen cümlelerin “*Bu hüküm kapsamında lisansı iptal olanlara yeniden lisans verilmaz. Lisans sahibinin tüzel kişi olması durumunda söz konusu iptale konu fiilin işlendiği tarih itibarıyla; tüm ortaklara, yönetim kurulu başkan ve üyeleri*

ile temsil ve ilzama yetkili olanlara ve bu kişilerin ortak, yönetim kurulu başkan veya üyesi olduğu ya da temsil ve ilzama yetkili olduğu tüzel kişilere lisans verilmez” şeklinde değiştirilmesi yönündeki önergemiz de kabul görmemiştir.

2.7 Teklifin 14.maddesinin (yürürlük) değerlendirilmesi:

Teklif metninde;Kanunun;

a) 7 nci ve 8 inci maddeleri 1/1/2022 tarihinde,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girmesi yönünde düzenleme yapılmıştır.

Kanun teklifi metninde yer 7 ve 8. maddelerin neden yaklaşık 8 ay sonra 01.01.2022 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesinin istenildiği tam olarak anlaşılmamıştır. Bu konudaki sorularımız söz konusu iki madde için ikincil mevzuat ve otomasyon sisteminde hazırlık yapılması gereğinden bahsedilerek ilave bir süreye ihtiyaç duyulduğu şeklinde yanıtlanmıştır.

Bu maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında kanunun tüm maddelerinin yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi yönünde verdiğimiz değişiklik önergesi kabul görmemiştir.

2.8 Teklif metninin görüşülmesi sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekillerce Ek madde ihdasını isteyen ve emeklilere bayramlarda yapılan 1.000 TL.'lik ödemenin 1.500 TL.'ye çıkarılması için verilen ancak iktidar çoğunluğu tarafından reddedilen önergenin değerlendirilmesi

Söz konusu teklif metninin görüşülmesi sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP'li üyeleri tarafından teklif metnine; 11/5/2018 tarih ve 7143 sayılı Kanun'un 23'üncü maddesi ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun'a eklenen ek madde 18'le emeklilere yapılan bayram ödemesi tutarı 1.000 TL'den 1.500 TL'ye çıkarılması ve emeklilere verilen bayram ikramiyesi miktarının bundan böyle her yılbaşında gerçekleşen enflasyon oranında artırılmasını öngören bir ek maddenin ilave edilmesi için önerge verilmiştir. Ancak söz konusu önerge komisyonda görev yapan çoğunluk partisi milletvekilleri ve çoğunluk partisini destekleyen 4. partinin milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Yaklaşan bayram dolayısıyla eğer emeklilere yapılan 1.000 TL. tutarındaki bayram ikramiyesi ödemesinin enflasyon oranları dikkate alınarak artırılması için gerekli olan bu düzenlemenin iktidar partileri tarafından ret edilmesinin nedeni anlaşılammıştır.

Sonuç olarak; söz konusu kanun teklifi metninde yer alan çok sayıda düzenlemeyi sektördeki kayıt dışılığı önleme açısından önemli buluyoruz ancak bu düzenlemelerin sektör bazında ileride başka sıkıntıların yaşanmaması açısından daha detaylı bir biçimde incelenip tartışılarak yasallaştırılması gereğine inanıyoruz.

Genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan **teklifin bütününe**; 2'nci bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de “Vergi Usul Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

<i>Bülent Kuşoğlu</i>	<i>Abdullah Şener</i>	<i>Kamil Okyay Sındır</i>
Ankara	Konya	İzmir
<i>Emine Gülizar Emecan</i>	<i>Cavit Arı</i>	<i>Süleyman Girgin</i>
İstanbul	Antalya	Muğla

MUHALEFET ŞERHİ

2/3572 esas numaralı ‘Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne ilişkin muhalefet şerhimiz ektedir.

2/3572 Sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi

GENEL DEĞERLENDİRME

Siyasi iktidarların çıkardıkları yasaların içerikleri, gerçekte hangi sınıfların ve kesimlerin temsilcisi olduklarını ifade etmesi açısından önemli bir göstergedir. AKP’nin iktidara geldiği 2002 yılından bu yana uygulamaya başladığı ve gün gün etkisini artırarak devam ettirdiği otoriter neoliberal birikim modeli temelindeki tercihleri, zengin yandaş azınlığı mutlu ederken toplumun çoğunluğunu ise yoksulluk, işsizlik, açlık sarmalına sürüklemiştir. AKP, tercihini her zaman sermayeden, patronlardan, zenginlerden yani %1’den yana kullanmış, bu ayrıcalıklı kesimlerin temsilcisi olduğunu her fırsatta göstermiştir. Yasama faaliyetleri bu öncelik temelinde yürütülmüştür.

AKP’nin “Yasama Önceliği” Toplumun Acil İhtiyaçlarıyla Uyumlu Değil

2/3572 Sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, akaryakıt sektörüne ilişkin düzenlemeler getirmektedir. Kuşkusuz mevcut sistemde, ülkedeki tüm sorunların çözümü için akaryakıt sektörünün sorunlarına çözüm bulunması da dahil olmak üzere yasal düzenlemeler getirilebilir. Ancak ülke ekonomisinin emekçilerin üzerine çöktüğü bir dönemde, emeğiyle geçinen geniş halk yığınlarının devasa sorunları acil çözümler beklerken yasama önceliğinin bu şekilde belirlenmiş olması eleştiriye açıktır.

Getirilen yasa tekliflerinin içerikleri AKP-MHP koalisyonunun toplumun ihtiyaçlarından bihaber olduğunu, toplumun içinde bulunduğu gerçeklikten kopuk yaşadığını bize açık bir şekilde göstermektedir. Her ne kadar torba yasaların gerekçelerinde adet olduğu üzere “toplumdan gelen talepler ve kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçları doğrultusunda” ifadeleri yer alsa da yasalar toplumun ihtiyaçlarını karşılamaktan çok Saray’ın ve yandaşlarının ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmektedir. Torba yasalar, çoğunlukla, halkın yakıcı

sorunlarına çözüm bulmak için değil, iktidara yeni kaynaklar sağlayıp iktidarın devamlılığını sağlayacak düzenlemeler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bunun en son örneklerinden biri de geçtiğimiz günlerde yasalaşan 2/3512 sayılı kanun teklifiyle, emekçilere ödenen ‘nakdi ücret desteğinin’ kaynak olmadığı gerekçesiyle, üstelik İşsizlik Sigortası Fonu’ndan, sadece 3 TL artırılmasıdır. İktidar torba yasalarla emekçiye yalnızca 3 TL’lik bir artış yaparken hemen peşi sıra halkın sırtındaki vergi yükünü arttıran düzenlemeleri getirebilmektedir. Oysaki toplum bu süreçte açlık ve işsizlik gibi yıkıcı sorunlarla boğuşmaktadır. İşsizliğin yanı sıra yaşanan yüksek enflasyon ortamı da, temel gıda başta olmak üzere, birçok tüketim maddesine zamlar yapılmasını beraberinde getirmekte bu da yaşamı yoksul/işsiz kesimler için daha zorlu bir hale getirmektedir. Yine, esnaflara yönelik getirilen güvencesiz kapanma uygulaması, yaşamı toplumun büyük çoğunluğu oluşturan bu kesimler için de çok daha zor bir noktaya taşımaktadır.

Pandemi Sınıfsal Eşitsizlikleri Daha Görünür Hale Getirdi

Pandemi döneminde dünya ve Türkiye’deki sınıfsal eşitsizlikler her zamankinden daha görünür hale gelmiştir. Türkiye’de yüksek enflasyon ortamının gelirler üzerinde oluşturduğu baskı, işsizlik, kapanan işyerleri gibi sorunlar alt sınıfları perişan etmiş orta sınıfın erimesine sebep olmuşken aksine sermaye sınıfı, dünya genelinde olduğu gibi, Türkiye’de de zenginliğini arttırmıştır. Geçen yıl pandemi döneminde kısa çalışmaya geçen, işsiz kalan, yoksul kesimlere yalnızca 34,3 milyar TL destek sağlanırken milyonerlerin bankadaki parası 410 milyar TL artmıştır. BDDK verilerine göre, pandeminin henüz yeni başladığı mart ayında Türkiye’de 246 bin 136 milyoner varken aralık sonunda bu sayı 308 bin 278 kişiye çıkmıştır. Böylece pandemi döneminde milyonerler kulübüne 62 bin 142 yeni milyoner daha eklenmiştir. Sınıfsal eşitsizlikler bu şekilde büyürken AKP iktidarı soruna çözüm üretecek politikalar ortaya koymak yerine, halkın sırtındaki vergi yükünü arttırmayı tercih etmiştir. Pandemiyle birlikte dünya genelinde 30 yıldır büyüme eğilimi gösteren orta sınıf ilk kez azalmış, büyük bölümü gelişen ülkelerde olmak üzere, 2020 yılında 150 milyon kişi alt gelir gruplarına inmiştir. Bu süreçte dünyanın gelişmiş pek çok ülkesinde servet vergisinin getirilmesine dair ciddi çalışmalar/tartışmalar yapılırken AKP ise yoksul halkı vergilendirmeye devam etmektedir. Yönetim anlayışı bir çok paradoks barındıran AKP-MHP Koalisyonu, ‘itibardan tasarruf olmaz’ şiarıyla israf kapılarını sonuna kadar açarken, halkın sırtındaki vergi kamburunu büyütme için halka tasarruf yapmayı öğütleyebilmektedir.

Tüm bunlara rağmen, Plan ve Bütçe Komisyonu’na getirilen torba yasalar, bu sorunlar hiç yokmuş gibi ayrı telden çalmaktadır. Toplum acil sorunları için çözüm beklerken AKP-

MHP Koalisyonu toplumun aciliyet taşıyan sorunlarına temas dahi etmeyen torba yasaları Plan ve Bütçe Komisyonu'nun gündemine getirebilmektedir. Bu anlamıyla torba yasalar sorunları çözmekten uzak olmanın da ötesinde toplumun sırtındaki yükü arttıran nitelikleriyle karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, bütün dünya pandeminin üçüncü dalgasına dönük yeni tedbirler alıp yurttaşlarına parasal hibeler sunarken, AKP iktidarı, hibeler veya ekonomik destek paketleri açıklamak yerine, yeni torba yasalarla alt-orta sınıfların üzerindeki vergi yükünü arttırmaktadır.

Vergi Yüğü Emekçilerin Sırtında

AKP iktidarının Mart ayı içerisinde aldığı “pandemi önlemleri” halkın sağlığını korumadığı gibi halka ekonomik güvence de verememiştir. AKP pandemiyi hem ekonomide arttırarak devam ettirdiği israfların, talanların ve iltimasların kalkanı hem de kötü yönetimini ardına sığdırdığı mevziisi haline getirmiştir. Toplumun bu gibi önemli sorunlarla boğuştuğu bu dönemde, TBMM'ye gönderilen 2/3572 Sayılı Vergi Usul ve Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi mevcut sorunlara çözüm bulmak bir tarafa halkın sırtındaki vergi kamburunu büyüten bir teklif olarak karşımıza çıkmaktadır. Oysa şayet bir vergi düzenlemesi yapılacaksa radikal ve kapsamlı bir vergi reformu yapılmalıdır. Türkiye’de vergilerin büyük bir kısmı halktan alınmasına rağmen halkın faydasından çok sermayeyi finanse etmenin aracı olarak kullanılmaktadır. Bunun kabullenilmesi mümkün değildir.

Son zamanlarda, Türkiye’de, torba yasalarla vergi yapısı aşındırılmış, dolaylı vergi oranları ve tahsilatı arttırılmıştır. Bu iktidar döneminde vergi afları, neredeyse, istisnai olmaktan çıkarılmış, vergisini zamanında ödeyen mükellefler cezalandırılmıştır. Dolaylı vergilerin oranı toplam vergi gelirleri içerisinde yaklaşık yüzde 70'lere dayanmıştır. Vergi yükü alt sınıflara bindirilirken sermayeye ve yandaşlara vergi afları ve muafiyetleri getirilirmiş, bu şekilde kaynak aktarımı yoksul çoğunluktan zengin azınlığa doğru yapılmıştır. Oysa üst gelir ve sermaye gruplarının vergi yükünün toplam gelir ve sermayeleri içerisindeki ağırlığı yapılan düzenlemelerle azaltılmaktadır. Türkiye’de vergi yükü ile ilgili temel sorun, vergi dağılımındaki dengesizliktir. Türkiye nüfusunun yaklaşık %35-40'i asgari ücretli çalışan kesimden oluşmaktadır. Türkiye’de ücretler üzerinden yapılan kesintilerin yüksek olmasının yanında ücret gelirlerinin düşük olması, ücret dengesizlikleri, ücret üzerinde adil olmayan ağır vergi yükünün bulunması ve ücretlilerin milli gelirden yeterli pay alamaması, vergi yükünün büyük çoğunluğunun ücretlilere yüklenmesi gibi sebepler vergi adaletini yoksul ve emekçiler aleyhine bozmaktadır. Tercihlerini sermayeden, savaştan, ranttan ve Saray’dan yana kullanan AKP-MHP koalisyonu Meclise getirdiği torba yasalarda emeğiyle geçinen yurttaşlara,

çiftçilere, kadınlara, gençlere, işsizlere, yoksullara ve esnaflara vergi adaletinde de hiçbir şey vadetmemektedir.

İktidar şeffaflık ilkesinin gereği olarak, son zamanlarda ülkenin sıcak gündemi olan, Merkez Bankası'ndaki 128 milyar doların hesabını vermediği gibi yandaşlara yeni ihaleleri, garanti ödemelerini, haksız kazançları ve çoklu maaşları vermeye devam etmektedir. Türkiye katma değeri yüksek teknoloji veya sınai ürünleri üreten bir ülke olmadığı için kamusal hizmetlerin finansmanının büyük bir kısmı yurttaşlardan elde edilen vergilerle yapılmaktadır. Türkiye'deki adaletsiz vergi yapısından kaynaklı olarak kamusal hizmetlerin finansmanı çoğunlukla alt ve orta sınıflardan sağlanmaktadır. Yurttaşların vergileriyle finanse edilen kamusal hizmetlerin; usulüne uygun, yetkin ve verimli şekilde kullanılması; rant, usulsüzlük ve yolsuzluklara kapı açmayacak şekilde icra edilmesi gerekmektedir. Kamu kaynaklarının keyfi, ranta dayalı usulsüz dağıtımı halkın daha fazla yoksullaşmasına ve üzerindeki vergi yükünün artmasına sebep olmaktadır. AKP-MHP Koalisyonu, bu süreçte, yandaşlara vergi muafiyetleri getirirken yoksullara ise torba yasalarla yeni vergi yükleri getirmektedir. AKP'nin liyakatsiz, şeffaflık ve hesap verilebilirlikten uzak, denetimsizliğin ve rantiyer ilişkilerin olduğu bu yeni yönetim anlayışı ve cezazırlık politikaları yoksullara yeni yükler dışında hiçbir şey getirmemektedir.

Kapsamlı ve Radikal Bir Vergi Reformu Şarttır

Son zamanlarda, Türkiye'de, torba yasalarla vergi yapısı iyice aşındırılmış, dolaylı vergi oranları ve tahsilatı arttırılmıştır. Bu iktidar döneminde vergi afları, neredeyse istisnai olmaktan çıkarılmış, vergisini zamanında ödeyen mükellefler cezalandırılmıştır. Dolaylı vergilerin oranı toplam vergi gelirleri içerisinde yaklaşık yüzde 70'lere dayanmıştır. Vergi yükü alt sınıflara bindirilirken sermayeye ve yandaşlara vergi afları ve muafiyetleri getirilirmiş, bu şekilde kaynak aktarımı yoksul çoğunluktan zengin azınlığa doğru yapılmıştır. Oysa üst gelir ve sermaye gruplarının vergi yükünün toplam gelir ve sermayeleri içerisindeki ağırlığı yapılan düzenlemelerle azaltılmaktadır. Tercihlerini sermayeden, savaştan, ranttan ve Saray'dan yana kullanan AKP-MHP koalisyonu, Meclis'e getirdiği torba yasalarda emeğiyle geçinen yurttaşlara, çiftçilere, kadınlara, gençlere, işsizlere, yoksullara ve esnaflara vergi adaleti açısından da hiçbir şey vadetmemektedir.

Türkiye'nin yoksulların üzerindeki vergi yükünün azaltılması, vergi yapısının düzeltilmesi için yapısal bir vergi reformu gerekmektedir. 'Az kazananadan az, çok kazananadan

çok' vergi alan bir vergi yapısı kurulmalıdır. Vergi gelirleri içerisinde dolaylı vergilerin payı azaltılmalı, tüm vergi sistemi gelire duyarlı bir biçimde 'artan oranlı vergi' mantığıyla yeniden oluşturulmalıdır. Örneğin, gelir vergisi tahsilatının büyük bir kısmı sabit ücretli gelir grubundan stopaj usulüyle alınmaktadır. Vergilemede adaletin, asgari ücretten nispi olarak yüksek oranda vergi alınırken, patronlara vergi teşvikleri sağlanarak gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Ücret geliri elde eden kesimlerin vergi sisteminde pozitif ayrımcılığa tabi tutulması gerekmektedir. Asgari ücretten vergi alınmamalıdır.

Öte yandan, bir vergi sisteminin adalete katkıda bulunabilmesi için durumları aynı olan mükellefler aynı şekilde vergilendirilmelidir. Ödeme güçleri aynı olan mükelleflerin aynı tutarda, yatay eşitlik ilkesiyle vergi ödemesi gerekir. Eğer bir vergi mükellefi bir diğerinden daha yüksek bir ödeme gücüne sahipse daha fazla, dikey eşitlik ilkesiyle vergi ödemesi gerekir. Dikey eşitlik az kazananadan az, çok kazananadan çok vergi alınmasını gerektirir. Dikey eşitlik gelirleri ve servetleri yüksek olan mükelleflerin düşük olanlara oranla daha fazla vergi ödemesi ile gerçekleşir. Yatay eşitlik ise aynı durumda olan kişilerin aynı oranlarda vergilendirilmesi anlamına gelmektedir. Bu sebeple az kazananadan az, çok kazananadan çok vergi politikalarının acil bir şekilde uygulamaya konması gerekmektedir. Zira mali güce göre vergileme ilkesi Anayasa'nın da öngördüğü bir ilkedir.

Dolaylı Vergilerin Payı Azaltılmalıdır

İktidarlar ekonomi politikaları uygularken vergiyi etkin müdahale araçlardan birisi olarak kullanırlar. Son zamanlarda ekonomik gelişmelerin ivme kazanmasıyla birlikte ekonomilerde verginin önemi ve payı giderek artmaya başlamıştır ve bir ekonomide verginin milli gelir içerisinde payının değişmesi verginin yapısında birtakım değişiklikler meydana getirmektedir. "Azgelişmiş" ve "gelişmekte olan ülkelerde", tüketim vergilerinden oluşan, dolaylı vergiler vergi gelirleri içerisinde önemli bir paya sahipken; "gelişmiş ülkelerde" gelir, kurumlar ve servet vergilerinden oluşan dolaysız vergilerin vergi gelirleri içerisindeki payı daha fazladır. Vergilerin dolaylı ve dolaysız şekilde oluşumu; gelirin ve servetin adil dağılımını, ekonomide kayıt dışının büyüklüğünü, vergiye karşı mükellef tepkilerini, tüketime ve üretim yapılarını, karlılık oranları gibi birçok faktörü çok yakından ilgilendirirler.

Türkiye'de vergilerin bölümünde son yıllarda dolaylı vergilerin payı sürekli olarak artmıştır. Son zamanlarda kurumlar vergisi toplam vergi gelirleri içerisindeki ağırlığını kaybetmiş, KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergilerin vergi gelirleri toplamı içerisinde payı artmış

olması ve bu vergi oranlarının yüksek olması düşük gelir grupları aleyhine sonuçlar meydana getirmiştir. Türkiye’de ortaya çıkan bu vergi adaletsizliğin gidermek için harcama vergilerini lüks, normal ve düşük mallar şeklinde bir sınıflandırmaya tabi tutmak ve düşük mallar dışında uygun bir şekilde artan oranlı bir tarife uygulamak gerekmektedir. Fakat bu uygulamayı, bugün itibarıyla, Türkiye’de görmek çok mümkün değildir. Bunun altında yatan temel sebep devletin politik konumlanmasıyla ilgilidir. Türkiye siyasi ekabiri ekonomi politikalarını sadece sermaye sınıfının fayda sağlayacağı şekilde dizayn etmekte, yoksul emekçi sınıfını ise sistemin devamlılığı için gerekli bir pozisyonda tutmaktadır. Türkiye’de dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payının yüksekliği vergilendirmede adalet ilkesini zedelemektedir.

Akaryakıt Sektöründe Tekelleşmeyi Arttırabilecek Bir Düzenleme

Hal böyleyken, 2/3572 Sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi bu sorunlardan hiç birisini konu etmemektedir. Açık bir şekilde ifade etmek gerekir ki bu kanun teklifiyle muradedilen şey akaryakıt sektöründe “vergi kaçakçılığını” önleyerek vergi gelirlerini arttırmaktır. Ancak unutulmamalıdır ki şayet ülkeyi yönetenler herhangi bir sektöre çok vergi koyarlarsa, o sektörde vergi kaçacağı artar. İddia edildiği üzere bu denli vergi kaçığının ve mali usulsüzlüklerin söz konusu olması, bir başka açıdan bakıldığında sektör üzerindeki ağır vergileri de ifade etmiş olmaktadır.

Öte yandan, mali usulsüzlüklerin ve vergi kaçaklarının önüne geçilmesi için getirilen bu düzenleme, vergi kaçaklarını önleyelim derken tekelleşmeye de yol açabilecek riskleri barındırmaktadır. Zaten akaryakıt sektöründe halihazırda bir tekelleşme durumu söz konusudur. Sektördeki birkaç büyük oyuncunun yoğunlaşma oranının yaklaşık %65 oranında olduğu ifade edilmektedir. Bilindiği gibi, literatürde 4 firmanın yoğunlaşma oranının %50’nin üzerinde olması o sektörde rekabetin sağlanmadığını ifade eder. Fiyatları uluslararası piyasada (İtalya) belirlenen sektördeki rekabet, fiyat rekabetinden çok satış kanalları üzerinden (bayiiler) yürüyen bir rekabettir. Bir başka deyişle büyük oyuncuların birbirleriyle rekabeti fiyattan çok ne sayıda ve etkide bayi ağına sahip olduklarına göre oluşmaktadır. Bu nedenle de bu kanun teklifinde özellikle 2. Maddede, akaryakıt piyasasına (bayiilerde) girişlerde bir tür mali giriş engeli konuyor olması, bir başka deyişle ana şirket-bayii ilişkisinde bayi girişlerine engel çıkarılacak olması, rekabeti bozucu etkiler yaratabilecek mahiyettedir. Bu düzenleme hayata geçirilecek olursa piyasada yaşanacak daha fazla tekelleşme neticesinde yüksek fiyatlarla ve yüksek kar marjlarıyla çalışan bir sektörel durumla karşı karşıya kalınıp tüketicinin aleyhine

gelişmeler ortaya çıkabilecektir. Bu durumda tüketici hem vergiye katlanacak ve hem de yüksek tekeli fiyatlarla karşılaşabilecektir.

Getirilmek istenen bu düzenlemenin akaryakıt piyasasının yapısı ve işleyişiyle ilgili nasıl etkiler üreteceği hususu belli ki kanun teklifini hazırlayanların dikkate almadıkları bir husustur. Piyasadaki aktörlerin yapısını ve bileşimini etkileyecek böylesi bir düzenlemenin hazırlık aşamasında Rekabet Kurumu'ndan görüş alınmamış olması kabul edilemez. Bu kanun teklifi üzerine tüm paydaşların ve STK'ların yanı sıra Rekabet Kurumu'nun da görüşlerinin alınmış olması gerekirdi. Ancak komisyon görüşmelerinde de açığa çıktığı üzere, bu kanun teklifinin hazırlık aşaması yine ilgili geniş kesimlerin istişareleriyle gerçekleştirilmemiştir. Belli ki sadece belirli STK'larla ortaklaşıp bir kanun teklifi hazırlanmıştır. Böylelikle yine yasama etiğine aykırı bir yasama süreci işletilmiş, Meclis iradesi yine hiçe sayılmıştır.

Kanun teklifinin akaryakıt sektörünü konu alması nedeniyle TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu'nda görüşülmesi gerektiği yönündeki ısrarımız kabul edilmemiştir. Oysa komisyonların uzmanlık alanlarına göre faaliyet göstermesinin yasama kalitesini arttıracacağı ortadadır. Öte yandan tam da özellikle bu hususta Petrol Ürünleri İşverenler Sendikası Başkanı'nın komisyon görüşmelerinde söz alarak halk iradesine saygısızlık içeren üsttenci bir dil ve dayatmacı bir üslupla konuşmuş olmasını da bu vesileyle bir kez daha kınadığımızı belirtmek istiyoruz. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'yle birlikte Meclis iradesinin gittikçe itibarsızlaştırıldığı bir dönemde böylesi bir olayın yaşanmış olmasının rastlantı olmadığı ortadadır.

Hapis Cezası Öngören Düzenleme Yeniden Ele Alınmalıdır

Öte yandan bu kanun teklifinde yer alan bir düzenleme ciddi riskler barındırmaktadır. Buna göre, akaryakıt istasyonlarında çalışan emekçiler başta olmak üzere sektördeki pek çok emekçi, hapis cezasıyla karşı karşıya kalabilecektir. Sektör temsilcilerinin de ifade ettiği gibi bu düzenleme, hayatın olağan akışına ve sektörel işleyiş gerçeklerine uymamaktadır. “Akaryakıt piyasasındaki kayıt dışılık ile etkin bir şekilde mücadele edilmesi” gerekçesiyle getirilmek istenen düzenleme mağduriyetlere ve kaosa neden olabilecektir. Bu nedenle kanun teklifinin bu düzenlemesi yeniden ele alınmalıdır.

Şayet gerçekten ‘kayıt dışı ekonomiyle mücadele etmek’ isteniyorsa, bu mücadele hayatın her alanında geçerli olmalıdır. Türkiye’de derin bir ekonomik kriz yaşanırken her gün yeni bir usulsüzlük ve yolsuzluk skandalı ortaya serildiği bir zamanda bu kanun teklifinin genel

gerekçesinde yer alan “mali usulsüzlüklerin önlenmesi” gerekçesi temel bir ilke olmalıdır. Aksi takdirde bu laflar ironi olmaktan öteye gitmeyecektir.

Ekolojik Krize Karşı Ekolojik Ekonomi

Son olarak, akaryakıt piyasasını konu alan bu kanun teklifi vesilesiyle bir husustan daha söz etmek gerekmektedir. Kapitalizmin doğada yarattığı tahribatın korkunç ve geri dönülemez bir noktaya ulaşmış olması, yaşadığımız şeyin artık basit bir “küresel ısınma” ya da “iklim değişikliği” gibi kavramlarla açıklanamayacağını ortaya koymaktadır. İnsanlık, ne yazık ki kapitalist kar hırsı ve dizginsiz sermaye birikimi motivasyonu ile doğayı talan ederek biyosferin devamlılığını tehlikeye atmıştır. Yaşanan felaketin adı “ekolojik kriz”dir. Bu kriz halini aşabilmek için radikal sistemik dönüşümler gerçekleştirilmek zorundadır. Bu da hayatın bir bütün olarak demokratik ekolojik ilkeler temelinde yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir. Ekolojik krize karşı ekonomi olarak tarif edilen alan da radikal bir biçimde dönüştürülmelidir. “Ekolojik ekonomi” artık bir zorunluluktur. Bunun için de enerji sanayisi ve sektörü, enerji dönüşümü için yapısal olarak hazırlanmak zorundadır. Çünkü fosil yakıtlar ve devasa otomotiv sanayisi bu yeniden düzenlemenin en önemli ayaklarından biridir. Fosil yakıtların kullanımı her alanda azaltılmalı ve nihayet sona erdirilmelidir. Bu temelde, bugünden yapılacak olan şeylerden bir tanesi de örneğin toplu taşıma politikalarının geliştirilmesi ve doğaya zarar vermeyen enerji kullanımının yaygınlaştırılmasıdır.

MADDE DEĞERLENDİRMELERİ

Madde 2: Bu düzenleme ile 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlar ile bu madde uyarınca bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretleri kullanma zorunluluğu getirilen ürünleri imal veya ithal edenlerden;

- Yeni işe başlayanlarda 10 milyon Türk Lirasına kadar,

- Faaliyeti devam edenlerde ise 100 milyon Türk Lirasını geçmemek üzere bir önceki hesap dönemine ait brüt satışlar toplamının yüzde 1’ine kadar,

- Ayrıca bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretler verilmesinden önce bu ürünler nedeniyle hesaplanan ÖTV ve KDV tutarının toplamına kadar doğacak vergilerin tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla,

6183 sayılı Kanununun 10. maddesinde yer alan menkul mallar hariç olmak üzere anılan maddede sayılan türden teminat almaya, mükelleflerin; faaliyet alanı, hukuki statüsü, mükellefiyet süresi, aktif veya öz sermaye büyüklüğü, çalışan sayısı, hakkında sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma yönünde olumsuz rapor ya da tespit bulunup bulunmadığı, iş veya üretim hacmi ile ürün ve mükellef gruplarını ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, teminatın; türünü, tutarını, verilmesi gereken zamanı, iadesi ile tamamlanmasına ilişkin hususları belirleme, teminat tutarını lisansa tabi faaliyetlerde lisans türleri itibarıyla farklılaştırmaya, bentte yer alan oran ve tutarları sifıra kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya, hangi hâllerde teminat aranılmayacağını ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları belirleme yetkisi veriliyor.

Akaryakıt piyasasındaki “mali usulsüzlükleri” ve “vergi kaçakçılığını” önlemek için ÖTV ve KDV’nin tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla Maliye’ye teminat isteme yetkisi verilen bu düzenleme, piyasadaki rekabeti bozabilecek mahiyettedir. Vergi kaçığını önleme amacıyla getirildiği söylenen bu değişiklik, bu kez zaten yoğunlaşma oranı yüksek olan piyasadaki firma yoğunlaşmasını arttıracak ve bu durum yüksek karlara yol açabileceğinden yüksek fiyatlar olarak tüketiciye de yansiyabilecektir. Sektördeki birkaç büyük oyuncunun yoğunlaşma oranının yaklaşık %65 oranında olduğu ifade edildiği bir sektörde böylesi bir düzenlemenin rekabet açısından ele alınması zorunludur.

Madde 4: Bu düzenleme ile akaryakıt sektöründeki kayıt dışılıkla mücadele için ödeme kaydedici cihazlarla ilgili yeni bir kaçakçılık suçu ve cezası ihdas edilmek istenmektedir.

Buna göre, Vergi Usul Kanununun 359. maddesine (c) fıkrasından sonra gelmek üzere (ç) fıkrası eklenerek, akaryakıt piyasasındaki kayıt dışılık ile etkin bir şekilde mücadele edilmesi ve belge düzenlenmemesi suretiyle birim fiyat üzerinden yapılan haksız rekabetin önüne geçilmesi amacıyla gerek kaçak alınan akaryakıtın gizlenmesi gerekse akaryakıt kaynaklı olarak ödenmesi gereken vergilerin alınan ve/veya satılan akaryakıtla ilişkin fatura vb. belgeleri düzenlenmemek suretiyle ziyana uğratılması amacıyla, ödeme kaydedici cihazlardaki mühürleri kaldıran, donanım veya yazılımını değiştiren veya yetkilendirilmiş olsun ya da olmasın ödeme kaydedici cihazın hafıza birimlerine, elektronik devre elemanlarına veya harici donanım veya

yazılımlarla olan bağlantı sistemine ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemlere fiziksel veya bilişim yoluyla müdahale ederek;

- Gerçekleştirilen satışlara ait mali belge veya bilgilerin cihazda kayıt altına alınmasını engelleyen,

- Cihazda kayıt altına alınan bilgileri değiştiren veya silen,

- Ödeme kaydedici cihaz veya bağlantılı diğer donanım ve sistemler ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemler tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarına elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyen veya bunların gerçeğe uygun olmayan şekilde iletilmesine sebebiyet verenlerin üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması öngörülüyor.

Ancak “akaryakıt piyasasındaki kayıt dışılık ile etkin bir şekilde mücadele edilmesi” gerekçesiyle getirilmek istenen bu düzenleme, üzerinde yeteri kadar çalışılmadan hazırlandığı belli olan bir düzenlemedir. Çünkü şayet bu değişiklik hayata geçecek olursa, akaryakıt sektöründe çalışan pek çok emekçi, sektörün olağan gerçeklerine aykırı gerekçelerle hapis cezasıyla karşı karşıya kalabilecektir. Bizzat sektör temsilcilerinin de ifade ettiği bu kaygılar giderilmelidir. Telafisi mümkün olmayan mağduriyetler yaşanmaması için bu düzenleme sektörel gerçekler ve hayatın olağan akışına uygun bir biçimde yeniden ele alınmalıdır. Uyarılarımız dikkate alınmadığı takdirde, daha önce de pek çok kanun teklifinde yaptığımız itirazlarda olduğu gibi haklı çıkacağız. Şayet bu düzenleme yürürlüğe girerse kısa bir süre sonra bu maddenin ifade ettiğimiz uyarılar temelinde yeniden değiştirilmesi için yine bir kanun teklifi getirileceğinden şüphemiz yoktur.

Madde 5: Getirilmek istenen bu düzenlemeyle yazılı kaçakçılık suçlarıyla etkin bir şekilde mücadele edilmesi ve tespit edilen hususların bir an önce yargı makamlarının önüne getirilmesi amacıyla, bu fiillerle işlenen suçlarda, vergi incelemesine başlanmadan ya da incelemenin bitmesi beklenmeden vergi müfettişleri ve vergi müfettiş yardımcıları tarafından düzenlenen rapor ile ilgili rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasının Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi ve kamu davasının açılması bakımından da incelemenin tamamlanması şartının aranılmaması sağlanacaktır.

Madde, temel ceza hukuku kavramları bakımından irdelenmeye muhtaçtır. Masumiyet karinesi suç kanıtlanıncaya kadar esastır. Vergi kaçakçılığı suçlarında VUK 367’nci maddesinde Cumhuriyet Savcılarına, kaçakçılık suçunu sair şekilde öğrenseler de mutlaka bir vergi incelemesinin gerçekleştirilerek vergi idaresince suçun varlığına ilişkin bir suç duyurusu niteliğindeki vergi suç raporunun varlığı aranması gerekir. Değişiklik teklifi ile, vergi incelemesi sırasında ve fakat inceleme bitmeden önce veya henüz bir vergi incelemesi mevcut değilken, 359’uncu maddenin (ç) fıkrasında yazılı suçların işlendiğinin inceleme sırasında tespiti halinde vergi incelemesinin bitirilmesi şartı beklenmeksizin vergi suç raporunun Cumhuriyet Savcılığına intikal ettirileceği ve kamu davasının açılmasının mümkün olacağı düzenlenmektedir. Vergi suç raporları nihayetinde birer suç duyurusu niteliğinde olduğundan, vergi idaresinden önce söz konusu suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet Savcılarının, durumu vergi idaresine intikal ettirip bir vergi incelemesi gerçekleştirilmeden önce de re’sen dava açabilmesinin bir başka deyişle mütalaa şartının bu suç tipi bakımından ortadan kalkması değerlendirilmelidir. İlgili düzenlemenin sadece eklenmesi öngörülen (ç) fıkrası ile ilgili kalması mühimdir. Aksi halde, bu düzenleme, düzenlenme gerekçesi dışında kullanıldığı takdirde, uygulamada büyük bir kaosa neden olabilir. Öte yandan, yakın geçmişimize baktığımızda bu tür istisnai düzenlemelerin nasıl kaide haline geldiği de görülmektedir. Böyle bir değişiklik esnetildiği ve genişletildiği takdirde usulsüzlüklerin önünü açması ve yeni hak ihlalleri yaratması kaçınılmazdır.

Madde 13: Bu madde ile petrol bazlı olmayan maddelerden üretilen, akaryakıt yerine kullanılan ürünlerin Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun Kaçakçılık fıkrasına eklenmesi öngörülmektedir. Bunlara ek olarak değişiklik yapılarak geriye yönelik teşvik uygulamasının kaldırılması amaçlanmaktadır. İlgili düzenleme 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3’üncü maddesinin on ikinci fıkrasında şöyle yer almaktadır: “Akaryakıt yerine kullanılan diğer ürünler yönünden de bu fıkra uyarınca cezaya hükmolunur.”

Bu madde de “cezaya hükmolunur” ibaresi sebebiyle kritik bir madde. Doğrudan hapis cezası öngördüğü için 1/1/2022’ye kadar, yani yurttaşlar doğrudan hapis cezasıyla yüz yüze kalmadan belli bir otomasyon süresi belirlenmelidir.

Bu konuda çalışan iş insanlarının bilgilendirilmesi, sektörde iş üreten bütün paydaşlarının düzenlemelerden haberdar olacağı bir süre tanımıp bu süre içerisinde de belli degradasyonların yapılıp, otomasyon sistemlerinin kurulduktan sonra yürürlüğe girmesi gibi bir geçiş sürecine ihtiyaç vardır.

Garı Paylan
Diyarbakır

Erol Katırcıoğlu
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

VERGİ USUL KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

16.04.2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2 / 3572 esas numaralı Vergi Usul Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, yürürlük ve yürütme maddeleri ile birlikte 15 maddeden oluşmakta olup, 21.04.2021 tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüştür.

Komisyon görüşmelerinde tüm kesimler tarafından yaklaşık 10 yıldır bu düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. İhtiyacın giderilmesi amacıyla getirilen kanun teklifi tarafımızca genel anlamda olumlu görülmektedir. Fakat bunca yıldır yaşanan gecikme ve kamu gelirleri açısından sebep olduğu kayıp düşünüldüğünde elbette eleştiriye açık bir durum oluşturmaktadır.

Kurumlarımızın kaçakçılık ve usulsüzlük üzerine yürüttüğü çalışmalar yetersiz kalmaktadır. Kamuoyu tarafından da uzun süredir biliniyor olmasına rağmen ilgili kurumlarımızın adım atmakta geç kaldığı görülmektedir. Maalesef kamu kurumlarımızın verileri dağınık ve yetersizdir. Buna ilave olarak eldeki veriler de doğru analiz edilememektedir.

Yıllardır süre gelen ve bilinen bu kayıpları gidermek amacıyla sunulan teklif sistematik olarak da yeterli görünmemektedir. Sektörü ilgilendiren kaçakçılık suçu iki farklı şekilde sürmekte iken teklif bunlardan bir tanesini dikkate dahi almamaktadır. Ülkemizde akaryakıt kaçakçılığının yanı sıra legal akaryakıt üzerinden de vergi kaçakçılığı suçu işlendiği bilinmektedir. Buna rağmen teklif sadece sistem içerisinde olan akaryakıt üzerinden yapılan vergi kaçakçılığı üzerine yoğunlaşmaktadır. İlgili kurumlarımız tarafından toplam akaryakıt miktarı içinde kayıt dışılık oranının ne kadar olduğu ile ilgili bir çalışma dahi mevcut değildir. Bu açıdan değerlendirildiğinde kamunun zararlarının sadece bir bölümünü çözmeye yönelik çaba olmaktan öteye gitmemektedir.

2021 Merkezi yönetim bütçe Kanun Teklifine dair görüşlerimizde de belirttiğimiz üzere Türkiye’de kayıt dışı ekonomi alanında kamu kurumlarımızca yeterli çalışma yapılmamaktadır. Görüşülmekte olan teklif de bu açıdan yetersizdir.

Teklif ile kurumlara sübjektif yetkiler verildiği görülmektedir. Kurumların ve yöneticilerinin bunu ne şekilde kullanacağını zamana yayıp görmek yerine baştan kuralların belli olması gerekmektedir. Bilinmektedir ki ülkemizde denetleyici kurumlarda görev alan birçok yönetici aynı zamanda denetlediği kurumlarda yönetim kurulu üyeliği yapmaktadır. Örneğin bir EPDK yöneticisi, tarifesini bir gün önce belirlediği şirkete ertesi gün yönetici olabilmektedir. Böyle durumlara bütünüyle engel olacak düzenlemelerin ivedilikle hazırlanması gerekmektedir. Aksi takdirde denetim mekanizması çökecektir. Üzerine bu kurumlar bir de sübjektif yetkilerle donatılırsa uygulamada şaibeli sonuçlar ortaya çıkacaktır.

Teklifin Maddeleri Üzerine Değerlendirme

Madde 1

Teklifin bu maddesinde 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 231’inci maddesinin 5 numaralı bendine eklemeler öngörülmektedir. Buna göre yedi günlük fatura düzenleme süresini indirme ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirme konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmektedir. Hazine ve Maliye Bakanlığına verilen yetkinin sınırları kanunla çizilmemiş olup bu yönüyle keyfi uygulamalara yol açabilecektir. Mükellefler açısından ise ekonomik hayatın döngüsü içinde belirsizliğe ve öngörülemezliğe yol açacaktır.

Komisyonunda teklif etmiş olduğumuz önerge iktidar partisi milletvekilleri tarafından reddedilmiş ve kabul edilmemiştir.

Madde 2

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu kapsamında piyasada 51 dağıtıcı, 13.047 bayilik, 74 taşıma, 94 depolama, 134 madeni yağ, 29 serbest kullanıcı, 68 ihrakiye teslim lisansı, 35 iletim lisansı, 5 adet rafinerici lisansı (Star-Tüpraş), 13 işleme lisans sahibi gerçek ve tüzel kişi faaliyette bulunmaktadır.

5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında 88 adet dağıtıcı, 100 depolama, 59 taşıma, 10.888 otagaz bayilik, 10 tüp imalat, 68 tüp bakım lisans sahibi gerçek ve tüzel kişi faaliyette bulunmaktadır.

“Vergilerin tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla“ Hazine ve Maliye Bakanlığına getirilen teminat isteme yetkisi vergi tahsilatı açısından tamamen eşitsizlik doğuracaktır. Diğer birçok kritik sektörde buna benzer bir uygulama yok iken sadece akaryakıt sektöründe faaliyet gösteren şirketlere böyle bir koşulun uygulanması Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırıdır. Teklif bu haliyle girişimciyi baştan kaçakçı olarak değerlendiren bir uygulama önermektedir. Bu düzenleme sektörde faaliyet gösterenleri baştan suçlu kabul ederek cezalandırmaya yönelik olarak düzenlenmiş olması nedeniyle sorunlu bir uygulama ortaya çıkaracaktır.

Ayrıca sektörde irili ufaklı birçok işletme faaliyet göstermekte olup, özellikle küçük ölçekli işletmeler için bu teminat yatırma işlemi sorun yaratacaktır. Pandemi sebebiyle küçük ölçekli işletmeler zaten sorun yaşarken bir de teminat masrafı durumlarını daha da kötüye sokacaktır.

Madde 5

Teklifin bu maddesiyle; Vergi Usul Kanunu’nun 359’uncu maddesinin (ç) fıkrasında yazılı suçların işlendiğinin inceleme sırasında tespiti hâlinde incelemenin tamamlanması beklenmeksizin, sair surette öğrenilmesi halinde ise incelemeye başlanmaksızın Cumhuriyet başsavcılığına bildirilmesi ve incelemenin tamamlanması beklenmeden kamu davasının açılabilmesi amaçlanmaktadır. Bu durum Anayasa’nın 2’nci maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesine, 36’ncı maddesinde düzenlenen savunma ve adil yargılanma haklarına aykırıdır.

Aynı zamanda idari cezalarda da Türk Ceza Kanunu'na hâkim temel ilkeler geçerlidir. Ceza yargılamasının amacı maddi gerçeğe ulaşmaktır. Maddi gerçek, yaşanan gerçeğin delillerle temsil edilmiş şeklidir. Bu suretle vergi müfettişinin incelemesini tamamlaması beklenmeksizin aceleyle kamu davası açılması maddi gerçeğe ulaşmak adına yararlı olmayacaktır. Komisyonunda teklif etmiş olduğumuz önerge iktidar partisi milletvekilleri tarafından reddedilmiş ve kabul edilmemiştir.

Madde 7

Teklifin bu maddesi ile otomasyon sistemlerini kuran firmaların kurum tarafından yetkilendirilerek müştereken sorumlu tutulması öngörülmüyor. Madde de yapılan değişikliği kısmen olumlu bulmakla birlikte sadece "EPDK'dan yetki alan firmalardan hizmet alabilirsiniz" denmesini serbest piyasa faaliyeti açısından sakıncalı görüyoruz. İstedikleri firmadan hizmet alan dağıtıcı lisans sahiplerine belirli firmaları şart koşturmak tek bir yapı ortaya çıkaracak ve yetki alan birkaç firmaya büyük avantaj sağlayacaktır.

Yetkilendirilen firmaların bazı dağıtıcılar ile çalışmak istememesi halinde ortaya çıkacak belirsizlikte maddenin gerekliliğini sorgulatmaktadır. Mevcut durumda bile bazı otomasyon firmaları her dağıtıcı ile çalışmamaktayken kanun değişikliği sonrası bu durumun daha belirgin bir hal alabileceği açıkça ortadadır. Küçük ölçekli dağıtıcılar otomasyon firması bulamaması durumunda faaliyetlerini yürütemeyeceği gibi bir sonuçla karşı karşıya kalacaklardır.

Ayrıca bu firmaların yetkilendirilmesi sonucu verilen hizmet karşılığı ortaya çıkan maliyetlerin kontrol dışı fiyatlandırma nedeni ile yükselmesi ve bu fiyatlandırmanın da tüketiciye yansıtılması başka bir sorunu ortaya çıkaracaktır. Uygulamadan kaynaklanacak sorunların ortaya çıkmaması adına daha kapsamlı bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu açıktır.

Madde 10

Teklifin bu maddesinde 5015 sayılı Kanunun 20 nci maddesi uyarınca uygulanacak idari yaptırımlara dair yeni düzenlemelerden eklenen g bendi ile; Vergi Usul Kanunu kapsamında yanıtıcı belge düzenlemenin genel bir suç olarak cezalandırılması gerekirken; akaryakıt sektörüne ilişkin yapılan özel düzenlemede tespit sonrası lisans sahiplerinin faaliyetlerinin durdurulması öngörülmektedir. Faaliyete başlaması için de mahkeme kararı veya kovuşturmayaya yer olmadığına ilişkin karar gerekmekte olup bu arada tesis için başka kişiye de lisans verilemeyeceği düzenlenmiştir.

Öncelikle bir akaryakıt istasyonunda pompa elamanları satış sonrası bilerek veya bilmeden farklı araç plakasına fatura keser ve bu tespit edilirse Vergi Usul Kanunu 359 uncu madde hükümleri kapsamında hapis cezası nedeni ile savcılığa suç duyurusu yapılacak ve istasyonun da faaliyetleri durdurulacak. Suçun işlenmediğine dair kesinleşmiş mahkeme kararı beklenmeksizin faaliyetin durdurulmasına neden ihtiyaç duyulduğu anlaşılacaktır.

Mali mevzuata ilişkin usulsüzlüklerin Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından tespit edilememesi nedeni ile tüm akaryakıt sektörünü zorda bırakacak ve mahkemelerin iş yükünü arttıracak bir düzenlemeye neden ihtiyaç duyulduğu anlaşılacaktır. Bir örneği verilen olaya benzer birçok olay nedeni ile insanların yatırım yaparak işçi çalıştırarak geçimlerini sağladığı

tesislerin faaliyetten men edilmesinin nasıl bir yarar sağlayacağı teklif sahiplerince cevaplanamamıştır.

Ayrıca süreç sonucunda sanık tarafın haklı bulunması halinde aradan geçen süre boyunca istasyonun faaliyet gösterememesi sebebiyle oluşan zararın ne şekilde karşılanacağı belirsizdir.

Yeni Madde

Komisyon görüşmeleri sırasında 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 13 üncü maddesine fıkra eklenmesi teklifinde bulunarak aşağıda dile getirmekte olduğumuz sorunun çözülmesini talep ettik.

Uygulamada mücbir sebep hali mükelleflerin kendi durumları için kabul edilmektedir. Zaman içerisinde ortaya çıkan gelişmeler ve değişiklikler, mücbir sebep halinin yeniden ve farklı olarak yorumlanması zorunluluğunu gerektirmektedir.

29/06/1997 tarihli ve 23034 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4 Sıra No’lu Vergi Beyannamelerinin Serbest Muhasebeci ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerce İmzalanması Hakkında Genel Tebliğ’de; kurumlar vergisi veya ticari, zirai ve mesleki kazancı nedeniyle gerçek usulde vergilendirilen gelir vergisi mükelleflerinden aktif toplam ve net satışlar bazında belirlenen hadleri aşmayanların yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerini 3568 sayılı kanuna göre yetki almış meslek mensuplarına imzalatmak zorunda oldukları belirtilmiş; bir önceki yıl aktif veya net satışlar toplamı belirlenen hadleri aşan mükelleflerin ise, beyannamelerini 18 sıra numaralı “Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Genel Tebliği” hükümlerine göre yeminli mali müşavirlere tasdik ettirecekleri ve bu hadlerden birisinin aşılmasının, beyannamelerin yeminli mali müşavirlerce tasdik edilmesi için yeterli olacağı açıklanmıştır.

Bu durumda söz konusu düzenleme kapsamında olan mükellefler beyannamelerini sadece kendileri imzalayarak gönderememekte ve serbest muhasebeci mali müşavirlerinde (SMMM) mükellefin vergi beyannamesini imzalamaları gerekmektedir. Örneğin mükellefin beyannamesini imzalamasına rağmen anlaşmalı olduğu SMMM’nin ağır hasta olması ya da tutuklanması gibi hallerde mükellefin beyannamesi gönderilememekte, diğer meslek mensupları tutmadıkları ya da hakim olmadıkları defter kayıtlarının sorumluluğunu doğal olarak almak istememektedirler. Bu durumda, mükellef cezalı tarhiyatla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu gerekçelerle mükellefler için geçerli olan mücbir sebep hallerinin SMMM’ler içinde geçerli olmasının gerektiği değerlendirilmektedir. Benzer durum tam tasdik, KDV iadesi ya da bazı teşvik düzenlemeleri için yeminli mali müşavir raporunun arandığı hallerde yeminli mali müşavirler için de geçerlidir.

Komisyonunda bu gerekçelerle verdiğimiz önerge ile mücbir sebep halinin 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu kapsamında yapılan düzenlemelerle mükelleflerin ödevlerinin yerine getirilmesinde serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlere yetki ve sorumluluk getiren haller içinde geçerli olması önerilmiştir. Verdiğimiz yeni madde ihdasına dair önergemiz iktidar partisi milletvekillerince reddedilmiş ve kabul edilmemiştir.

Öte yandan ilgili meslek kolunda çalışanlar, özellikle beyanname süreçlerinde hafta sonu dahi mesai yapmakta ve pandemi sebebiyle alınan sokağa çıkma yasaklarından olumsuz etkilenmektedirler. Her ne kadar ikamet adresleri ile iş yeri adresleri arasında dolaşimleri izinli olsa da mükelleflerin adreslerine gitmek, evrak temin etmek gibi ihtiyaçları doğduğundan, pandemi süresince işlerini kolaylaştırıcı önlemlerin alınması gerekmektedir.

Durmuş Yılmaz

Ankara

Erhan Usta

Samsun

**KONYA MİLLETVEKİLİ ZİYA ALTUNYALDIZ
VE 60 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ**

**VERGİ USUL KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 231 inci maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendine birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve bendin son cümlesinde yer alan “süre” ibaresi “süreler” şeklinde değiştirilmiştir. “Hazine ve Maliye Bakanlığı, mal veya hizmetin nev’i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapılma şekli, faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türünü ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, bu süreyi indirmeye ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirmeye yetkilidir.”

MADDE 2- 213 sayılı Kanunun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasına (7) numaralı bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

“8. 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve 2/3/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlar ile bu madde uyarınca bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretleri kullanma zorunluluğu getirilen ürünleri imal veya ithal edenlerden; yeni işe başlayanlarda 10 milyon Türk Lirasına kadar, faaliyeti devam edenlerde 100 milyon Türk Lirasını geçmemek üzere bir önceki hesap dönemine ait brüt satışlar toplamının yüzde % 1’ine kadar, ayrıca bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretler verilmesinden önce bu ürünler nedeniyle hesaplanan özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi tutarının toplamına kadar, doğacak vergilerin tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla, 6183 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yer alan menkul mallar hariç

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**VERGİ USUL KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 231 inci maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendine birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş ve bendin son cümlesinde yer alan “süre” ibaresi “süreler” şeklinde değiştirilmiştir. “Hazine ve Maliye Bakanlığı; mal veya hizmetin nev’i, miktarı, fiyatı, tutarı, satışın yapılma şekli, faaliyet konusu, sektör veya mükellefiyet türünü ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, bu süreyi indirmeye ya da faturanın malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı anda düzenlenmesi zorunluluğu getirmeye yetkilidir.”

MADDE 2- 213 sayılı Kanunun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasına (7) numaralı bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

“8. 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve 2/3/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlar ile bu madde uyarınca bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretleri kullanma zorunluluğu getirilen ürünleri imal veya ithal edenlerden; yeni işe başlayanlarda 10 milyon Türk lirasına kadar, faaliyeti devam edenlerde 100 milyon Türk lirasını geçmemek üzere bir önceki hesap dönemine ait brüt satışlar toplamının % 1’ine kadar, ayrıca bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretler verilmesinden önce bu ürünler nedeniyle hesaplanan özel tüketim vergisi ve katma değer vergisi tutarının toplamına kadar, doğacak vergilerin tahsil güvenliğini sağlamak amacıyla, 6183 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde yer alan menkul mallar hariç

(Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız ve
60 Milletvekilinin Teklifi)

olmak üzere anılan maddede sayılan türden teminat almaya, mükelleflerin; faaliyet alanı, hukuki statüsü, mükellefiyet süresi, aktif veya öz sermaye büyüklüğü, çalışan sayısı, hakkında sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma yönünde olumsuz rapor ya da tespit bulunup bulunmadığı, iş veya üretim hacmi ile ürün ve mükellef gruplarını ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, teminatın; türünü, tutarını, verilmesi gereken zamanı, iadesi ile tamamlanmasına ilişkin hususları belirlemeye, teminat tutarını lisansa tabi faaliyetlerde lisans türleri itibarıyla farklılaştırmaya, bentte yer alan oran ve tutarları sifıra kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya, hangi hâllerde teminat aranılmayacağını ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye.”

MADDE 3- 213 sayılı Kanunun mükerrer 355 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Mükerrer 257 nci maddenin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlara, (1) numaralı bentte yer alan tutarın 10 katından az ve 1 milyon Türk Lirasından fazla olmamak üzere, bir önceki hesap dönemine ait brüt satışlar toplamının binde 3’ü tutarında özel usulsüzlük cezası kesilir.”

MADDE 4- 213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesine (c) fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“ç) Hazine ve Maliye Bakanlığınca yetkilendirilmediği halde, ödeme kaydedici cihaz mührünü kaldıran, donanım veya yazılımını değiştiren veya yetkilendirilmiş olsun ya da olmasın ödeme kaydedici cihazın hafıza birimlerine, elektronik devre elemanlarına veya harici donanım veya yazılımlarla olan bağlantı sistemine ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemlere fiziksel veya bilişim yoluyla müdahale ederek; gerçekleştirilen

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

olmak üzere anılan maddede sayılan türden teminat almaya, mükelleflerin; faaliyet alanı, hukuki statüsü, mükellefiyet süresi, aktif veya öz sermaye büyüklüğü, çalışan sayısı, hakkında sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma yönünde olumsuz rapor ya da tespit bulunup bulunmadığı, iş veya üretim hacmi ile ürün ve mükellef gruplarını ayrı ayrı veya birlikte dikkate alarak, teminatın; türünü, tutarını, verilmesi gereken zamanı, iadesi ile tamamlanmasına ilişkin hususları belirlemeye, teminat tutarını lisansa tabi faaliyetlerde lisans türleri itibarıyla farklılaştırmaya, bentte yer alan oran ve tutarları sifıra kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya, hangi hâllerde teminat aranılmayacağını ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye.”

MADDE 3- 213 sayılı Kanunun mükerrer 355 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Mükerrer 257 nci maddenin birinci fıkrasının (8) numaralı bendi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlara, (1) numaralı bentte yer alan tutarın 10 katından az ve 1 milyon Türk lirasından fazla olmamak üzere, bir önceki hesap dönemine ait brüt satışlar toplamının binde 3’ü tutarında özel usulsüzlük cezası kesilir.”

MADDE 4- 213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesine (c) fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“ç) Hazine ve Maliye Bakanlığınca yetkilendirilmediği halde, ödeme kaydedici cihaz mührünü kaldıran, donanım veya yazılımını değiştiren veya yetkilendirilmiş olsun ya da olmasın ödeme kaydedici cihazın hafıza birimlerine, elektronik devre elemanlarına veya harici donanım veya yazılımlarla olan bağlantı sistemine ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemlere fiziksel veya bilişim yoluyla müdahale ederek; gerçekleştirilen

(Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız ve
60 Milletvekilinin Teklifi)

satışlara ait mali belge veya bilgilerin cihazda kayıt altına alınmasını engelleyen, cihazda kayıt altına alınan bilgileri değiştiren veya silen, ödeme kaydedici cihaz veya bağlantılı diğer donanım ve sistemler ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemler tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarına elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyen veya bunların gerçeğe uygun olmayan şekilde iletilmesine sebebiyet verenler üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

MADDE 5- 213 sayılı Kanunun 367 nci maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“359 uncu maddenin (ç) fıkrasında yazılı suçların işlendiğinin inceleme sırasında tespiti halinde incelemenin tamamlanması beklenmeksizin, sair suretlerle öğrenilmesi halinde ise incelemeye başlanmaksızın Vergi Müfettişleri ve Vergi Müfettiş Yardımcıları tarafından bu tespitlere ilişkin rapor düzenlenir ve rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasıyla birlikte keyfiyet Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir. Kamu davasının açılması için incelemenin tamamlanması şartı aranmaz.”

MADDE 6- 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 3 üncü maddesine on birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Bu Kanuna göre dağıtıcı, ihrakiye teslimi ve bayilik lisansları ile Kurum tarafından belirlenen diğer lisans türlerine ilişkin olarak lisans başvurusu, lisans tadili veya lisans süresi uzatılmasına ilişkin taleplerin yerine getirilmesi için 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması şarttır. Lisans sahiplerinin vadesi geçmiş borcu bulunmadığına dair bilgiler, Kurum tarafından Gelir İdaresi Başkanlığından temin edilir. Bu

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

satışlara ait mali belge veya bilgilerin cihazda kayıt altına alınmasını engelleyen, cihazda kayıt altına alınan bilgileri değiştiren veya silen, ödeme kaydedici cihaz veya bağlantılı diğer donanım ve sistemler ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemler tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarına elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyen veya bunların gerçeğe uygun olmayan şekilde iletilmesine sebebiyet verenler üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

MADDE 5- 213 sayılı Kanunun 367 nci maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“359 uncu maddenin (ç) fıkrasında yazılı suçların işlendiğinin inceleme sırasında tespiti halinde incelemenin tamamlanması beklenmeksizin, sair suretlerle öğrenilmesi halinde ise incelemeye başlanmaksızın Vergi Müfettişleri ve Vergi Müfettiş Yardımcıları tarafından bu tespitlere ilişkin rapor düzenlenir ve rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasıyla birlikte keyfiyet Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir. Kamu davasının açılması için incelemenin tamamlanması şartı aranmaz.”

MADDE 6- 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 3 üncü maddesine on birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Bu Kanuna göre dağıtıcı, ihrakiye teslimi ve bayilik lisansları ile Kurum tarafından belirlenen diğer lisans türlerine ilişkin olarak lisans başvurusu, lisans tadili veya lisans süresi uzatılmasına ilişkin taleplerin yerine getirilmesi için Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim ve idarî para cezası borcu ile vergi dairelerine 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması şarttır. Kurum tarafından lisans sahiplerinin vadesi geçmiş

(Konya Milletvekili Ziya Altunyalız ve
60 Milletvekilinin Teklifi)

fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları Gelir İdaresi Başkanlığının görüşünü alarak belirlemeye Kurum yetkilidir.

Kurum lisans sahipleri için bayilik teşkilatı oluşturma ve asgari satış miktarı sağlama şartları da dâhil olmak üzere teknoloji, kalite, güvenlik, hizmet ve teşebbüsün sürdürülebilirliğine ilişkin olarak teknik, ekonomik kriterler ve özel şartlar belirleyebilir. Belirlenen kriter ve şartları sağlayamayanların lisansı sona erdirilir. Bu fıkra da yer alan hususlara ilişkin düzenlemeler Kurumca çıkarılan yönetmelikle yapılır.”

MADDE 7- 5015 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin altıncı fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler ve mevcut beşinci cümlesine “dağıtıcılara” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve yetkilendirilen tüzel kişilere” ibaresi eklenmiştir.

“Dağıtıcı lisansı sahibi, Kurumca yetkilendirilen tüzel kişiler aracılığı ile denetim sistemini kurar ve uygular. Denetim sistemini kuracak ve uygulayacak tüzel kişilerde aranacak idari, mali ve teknik şartlar ile bu tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri Kurum tarafından belirlenir. Denetim sisteminin kurulması ve uygulanmasına ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden lisans sahibi ile Kurumca yetkilendirilen tüzel kişiler müştereken sorumludur.”

MADDE 8- 5015 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına beşinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Dağıtıcılar, herhangi bir dağıtıcıdan aldıkları akaryakıtı başka bir dağıtıcıya satamazlar.”

MADDE 9- 5015 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasına (ğ) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

borcu bulunmadığına dair bilgiler Gelir İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumundan temin edilir. Kurum, bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları Gelir İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumunun görüşünü alarak belirlemeye yetkilidir.

Kurum lisans sahipleri için bayilik teşkilatı oluşturma ve asgari satış miktarı sağlama şartları da dâhil olmak üzere teknoloji, kalite, güvenlik, hizmet ve teşebbüsün sürdürülebilirliğine ilişkin olarak teknik, ekonomik kriterler ve özel şartlar belirleyebilir. Belirlenen kriter ve şartları sağlayamayanların lisansı sona erdirilir. Bu fıkra da yer alan hususlara ilişkin düzenlemeler Kurumca çıkarılan yönetmelikle yapılır.”

MADDE 7- 5015 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin altıncı fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler ve mevcut beşinci cümlesine “dağıtıcılara” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve yetkilendirilen tüzel kişilere” ibaresi eklenmiştir.

“Dağıtıcı lisansı sahibi, Kurumca yetkilendirilen tüzel kişiler aracılığı ile denetim sistemini kurar ve uygular. Denetim sistemini kuracak ve uygulayacak tüzel kişilerde aranacak idari, mali ve teknik şartlar ile bu tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri Kurum tarafından belirlenir. Denetim sisteminin kurulması ve uygulanmasına ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmemesinden lisans sahibi ile Kurumca yetkilendirilen tüzel kişiler müştereken sorumludur.”

MADDE 8- 5015 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına beşinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Dağıtıcılar, herhangi bir dağıtıcıdan aldıkları akaryakıtı başka bir dağıtıcıya satamazlar.”

MADDE 9- 5015 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasına (ğ) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

(Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız ve
60 Milletvekilinin Teklifi)

“h) Denetim sistemini usulüne uygun olarak kurmak ve uygulamak üzere yetki verilen tüzel kişilere, yükümlülüklerini yerine getirmemeleri hâlinde dağıtıcı lisansı sahibine (ç) bendi uyarınca uygulanan cezanın onda biri uygulanır.”

MADDE 10- 5015 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan (e) bendine aşağıdaki cümleler ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“Bu hüküm kapsamında lisansı iptal olanlara yeniden lisans verilmez. Lisans sahibinin tüzel kişi olması durumunda söz konusu iptale konu filin işlendiği tarih itibarıyla; yüzde ondan fazla paya sahip ortaklara, yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile temsil ve ilzama yetkili olanlara ve bu kişilerin ortak, yönetim kurulu başkan veya üyesi olduğu ya da temsil ve ilzama yetkili olduğu tüzel kişilere lisans verilmez.”

“g) Bu Kanuna göre lisansa tabi faaliyetler ile ilgili olarak, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinin (a) ve (b) fıkraları kapsamında; muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya bu belgeleri kullanma, belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleme veya bu belgeleri kullanma suçları ile aynı maddenin (ç) fıkrasında yazılı suçların işlendiğinin anılan Kanunun 367 nci maddesi uyarınca Cumhuriyet başsavcılığına bildirilmesi ile birlikte durum, Kuruma da iletilir ve Kurum tarafından her türlü tesiste (rafineri hariç) lisansa tabi tüm faaliyetler kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar geçici olarak durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez. Kesinleşmiş mahkeme kararına göre lisans sahiplerinin lisansı iptal edilir. Bu bent kapsamında kalan fiillere ilişkin olarak verilen idari para cezaları ödenmediği müddetçe lisansa konu tesis için lisans verilmez. Bu bent kapsamındaki suçlara ilişkin vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzelkişiye de lisans verilmez.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

“h) Denetim sistemini usulüne uygun olarak kurmak ve uygulamak üzere yetkilendirilen tüzel kişilere, yükümlülüklerini yerine getirmemeleri hâlinde dağıtıcı lisansı sahibine (ç) bendi uyarınca uygulanan cezanın onda biri uygulanır.”

MADDE 10- 5015 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendine aşağıdaki cümleler ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir. “Bu hüküm kapsamında lisansı iptal olanlara yeniden lisans verilmez. Lisans sahibinin tüzel kişi olması durumunda söz konusu iptale konu filin işlendiği tarih itibarıyla; yüzde ondan fazla paya sahip ortaklara, yönetim kurulu başkanı ve üyeleri ile temsil ve ilzama yetkili olanlara ve bu kişilerin ortak, yönetim kurulu başkanı veya üyesi olduğu ya da temsil ve ilzama yetkili olduğu tüzel kişilere lisans verilmez.”

“g) Bu Kanuna göre lisansa tabi faaliyetler ile ilgili olarak, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinin (a) ve (b) fıkraları kapsamında; muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme veya bu belgeleri kullanma, belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleme veya bu belgeleri kullanma suçları ile aynı maddenin (ç) fıkrasında yazılı suçların işlendiğinin anılan Kanunun 367 nci maddesi uyarınca Cumhuriyet başsavcılığına bildirilmesi ile birlikte durum, Kuruma da iletilir ve Kurum tarafından her türlü tesiste (rafineri hariç) lisansa tabi tüm faaliyetler kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar geçici olarak durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez. Kesinleşmiş mahkeme kararına göre lisans sahiplerinin lisansı iptal edilir. Bu bent kapsamında kalan fiillere ilişkin olarak verilen idari para cezaları ödenmediği müddetçe lisansa konu tesis için lisans verilmez. Bu bent kapsamındaki suçlara ilişkin vergi incelemesi sonuçlanıncaya kadar söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzelkişiye de lisans verilmez.

(Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız ve
60 Milletvekilinin Teklifi)

ğ) 9 uncu maddede yer alan dağıtıcılar arası akaryakıt ticaretine ilişkin hükümlere aykırı davrandığı tespit edilen dağıtıcılara 19 uncu madde kapsamında idari para cezası uygulanır. Aynı hükümlere aykırılığın lisans sahibi tarafından iki yıl içerisinde tekrar edilmesi halinde dağıtıcı lisansı iptal edilir.

h) Bu Kanun kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlardan, 213 sayılı Kanunun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendine göre istenilen teminatı vermeyenlerin ilgili piyasa faaliyeti teminat verilinceye kadar durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis veya faaliyet için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez.”

MADDE 11- 2/3/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3 üncü maddesine dokuzuncu fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanuna göre dağıtıcı ve otogaz bayilik lisansları ile Kurum tarafından belirlenen diğer lisans türlerine ilişkin olarak lisans başvurusu, lisans tadili veya lisans süresi uzatılmasına ilişkin taleplerin yerine getirilmesi için 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması şarttır. Lisans sahiplerinin vadesi geçmiş borcu bulunmadığına dair bilgiler, Kurum tarafından Gelir İdaresi Başkanlığından temin edilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları Gelir İdaresi Başkanlığının görüşünü alarak belirlemeye Kurum yetkilidir.”

MADDE 12- 5307 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

ğ) 9 uncu maddede yer alan dağıtıcılar arası akaryakıt ticaretine ilişkin hükümlere aykırı davrandığı tespit edilen dağıtıcılara 19 uncu madde kapsamında idari para cezası uygulanır. Aynı hükümlere aykırılığın lisans sahibi tarafından iki yıl içerisinde tekrar edilmesi halinde dağıtıcı lisansı iptal edilir.

h) Bu Kanun kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlardan, 213 sayılı Kanunun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendine göre istenilen teminatı vermeyenlerin ilgili piyasa faaliyeti teminat verilinceye kadar durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis veya faaliyet için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez.”

MADDE 11- 2/3/2005 tarihli ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3 üncü maddesine dokuzuncu fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanuna göre dağıtıcı ve bayilik lisansları ile Kurum tarafından belirlenen diğer lisans türlerine ilişkin olarak lisans başvurusu, lisans tadili veya lisans süresi uzatılmasına ilişkin taleplerin yerine getirilmesi için Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim ve idarî para cezası borcu ile vergi dairelerine 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması şarttır. Kurum tarafından lisans sahiplerinin vadesi geçmiş borcu bulunmadığına dair bilgiler Gelir İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumundan temin edilir. Kurum, bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları Gelir İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumunun görüşünü alarak belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 12- 5307 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

(Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız ve
60 Milletvekilinin Teklifi)

“e) Bu Kanun kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlardan, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendine göre istenilen teminatı vermeyenlerin ilgili piyasa faaliyeti teminat verilinceye kadar durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis veya faaliyet için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez.”

MADDE 13- 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin on ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Akaryakıt yerine kullanılan diğer ürünler yönünden de bu fıkra uyarınca cezaya hükmolunur.”

MADDE 14- Bu Kanunun;

- a) 7 ve 8 inci maddeleri 1/1/2022 tarihinde,
 - b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,
- yürürlüğe girer.

MADDE 15- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği
Metin)

“e) Bu Kanun kapsamında lisansa tabi faaliyetlerde bulunanlardan, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendine göre istenilen teminatı vermeyenlerin ilgili piyasa faaliyeti teminat verilinceye kadar durdurulur ve bu süre içinde söz konusu tesis veya faaliyet için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de lisans verilmez.”

MADDE 13- 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin on ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Akaryakıt yerine kullanılan diğer ürünler yönünden de bu fıkra uyarınca cezaya hükmolunur.”

MADDE 14- Bu Kanunun;

- a) 7 nci ve 8 inci maddeleri 1/1/2022 tarihinde,
 - b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,
- yürürlüğe girer.

MADDE 15- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

